

Աղբյուր. Նկարը արված են Խորհրդատուի կողմից դաշտային այցելությունների ժամանակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա
միջավայրի վրա և սոցիալական ազդեցության գնահատում
(ՇՄՍԱԳ)

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev02

Դեկտեմբեր 2025

Մշակված է

Վերակառուցման և
Շարժացման Եվրոպական
Բանկի

և

ՀՀ Տարածքային
Կառավարման և
Ենթակառուցվածքների
Նախարարության Զրային
Կոմիտեի համար

www.atms.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա միջավայրի վրա և սոցիալական ազդեցության գնահատում (ՇՄՍԱԳ)

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev02

Խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագիր № 2023.009567

Մշակված է

- Վերակառուցման և շարճացման եվրոպական Բանկի համար
- ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը կից Ջրային Կոմիտեի համար

Մշակվել է

ԷՅ Թ ԷՍ ԷՍ Սոյունշնս ՍՊԸ (Հայաստան)

Տնօրեն: տգթ. Արտակ Տեր-Թորոսյան
ՀՀ ք. Երևան, Գրիբոյեդովի փող. 112, 1
Հեռ.՝ +37499 109495
Էլ.փոստ՝ artak.ter-torosyan@atms.am
www.atms.am

և

Էկոլայն Ինթերնեշնլ ՍՊԸ (Բուլղարիա)

Տնօրեն՝ տգթ. Մայա Գաչեչիլաձե-Բոժեսկու
Հեռ.՝ +380 951 100 727, + 359 876 63 0522
Էլ.փոստ՝ mgachechiladze@ecoline-int.org
www.ecoline-int.org

Կողմից

Փաստաթղթի մշակում և հրապարակում

Տարբերակ	Կարգավիճակ	Մշակեց	Վերանայեց	Հրապարակեց	Հրապարակման ամսաթիվը
Rev01	Արթիկի ջրամբարի կառուցման ծրագրի ԲՍԿՊ-ի առաջին նախագիծ	Ա.Տեր-Թորոսյան		Ա.Տեր-Թորոսյան	31.10.2025
Rev02	Արթիկի ջրամբարի կառուցման ծրագրի ԲՍԿՊ-ի ավարտական նախագիծ		Ա.Տեր-Թորոսյան	Ա.Տեր-Թորոսյան	16.12.2025

© ATMS Solutions Ltd., 2025
Բոլոր իրավունքները պահպանված են

Պատասխանատվության շրջանակը

Սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿՊ) մշակվել է Արթիկի ջրամբարի կառուցման ծրագրի (այսուհետ՝ «Ծրագիր») Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄՍԱԳ) շրջանակներում: Այն նախատեսված է շրջակա միջավայրի և սոցիալական կառավարման միջոցառումների իրականացմանը ուղղորդելու համար Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերում համապատասխան կիրառելի ազգային կանոնակարգերին և միջազգային լավագույն փորձին:

Սույն ԲՍԿՊ-ում ներկայացված տեղեկատվությունը հիմնված է մշակման պահին առկա տվյալների վրա և կարող է վերանայվել Ծրագրի պայմանների փոփոխությանը զուգընթաց:

Չնայած սույն փաստաթղթի ճշգրտությունն ու ամբողջականությունն ապահովելու համար Խորհրդատուն գործադրել է հնարավոր բոլոր ջանքերը, նա որևէ երաշխիք չի տալիս տեղեկատվության հուսալիության կամ որևէ կոնկրետ նպատակին պիտանիության վերաբերյալ: Սույն ԲՍԿՊ-ն չի հանդիսանում իրավաբանական խորհրդատվություն և չպետք է դիտարկվի որպես օրենսդրական պարտավորությունների կատարման այլընտրանք:

Սույն ԲՍԿՊ-ում նշված մեղմացնող միջոցառումների, մշտադիտարկման գործողությունների և շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ռազմավարությունների իրականացման պատասխանատվությունը կրում են բացառապես Ծրագրի պատվիրատուն և նրա կապալամուները: Սույն փաստաթղթի ցանկացած օգտագործում երրորդ կողմերի կողմից կատարվում է նրանց սեփական ռիսկով, և Խորհրդատուն պատասխանատվություն չի կրում նման օգտագործումից բխող որևէ հետևանքի համար:

Հապահումների ցանկ

ԿՄՊ	- Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլան
ԿԿՊ	- Կենսաբազմազանության Կառավարման Պլան
ԿԲՍԿՊ	- Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան
ԿԿ	- Կրիտիկական Կենսամիջավայր
ՓԲԸ	- Բակ Բաժնետիրական Ընկերություն
ՎՋԵԲ	- Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկ
ՇՄԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատում
ԱԻԱՊ	- Արտակարգ Իրավիճակների Արձագանքման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլան
ՇՄՍԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատում
ԳՍԱԱ	- Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության
ԲՍԿՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգ
ԲՍԶ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականություն
ԵՄ	- Եվրոպական Միություն
ԲԱՍ	- Բնապահպանական և Սոցիալական
ԳԲՈ	- Գենդերային Բռնություն և Ոտնձգություն
ՋԳ	- Ջերմոցային Գազեր
ԼՍԳ	- լավագույն Միջազգային Գործելակերպ
ՄՇԿՊ	- Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլան
ՎՆԿՊ	- Վտանգավոր Նյութերի Կառավարման Պլան
ՇՄՆ	- Շրջակա Միջավայրի Նախարարություն
ՆԱՏԱ	- Նյութերի Անվտանգության Տվյալների Անձնագիր
ՏԿԵՆ	- Տարածքային Կառավարման և Ենթակառուցվածքների Նախարարություն
ԱԱԱՊ	- Աշխատանքի Անվտանգություն և Առողջության Պահպանում
ԱԱԱՊԿՊ	- Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան
ՀՀԿ	- ՀՀ Կառավարություն
ԾԱԱ	- Ծրագրի Ազդեցության Ենթարկված Անձ
ԱԿՀ	- Առաջնահերթ Կենսաբազմազանության Հատկանիշներ
ԾԻԳ	- Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն
ԱՊՄ	- Անհատական Պաշտպանության Միջոցներ
ԻՊ	- Իրագործման Պահանջ
ՀՀ	- Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀՏՏ	- Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայր
ՀՀԿՄ	- Հողային Հանույթի Կառավարման Պլան
ԱԿԿՊ	- Արտահոսքերի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան
ՏԲԲՍԿՊ	- Տարածքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլան
ԹՍԱ	- Թույլատրելի Սահմանային Արժեք
ԲԿՊ	- Բուսահողի Կառավարման Պլան
ՏԱ	- Տեխնիկական Առաջադրանք
ՋՕԸ	- ՀՀ Ջրօգտագործողների Ընկերություն
ԹԿՊ	- Թափոնների Կառավարման Պլան

Բովանդակություն

1. Ներածություն	6
2. Նպատակը և շրջանակը	6
3. Ծրագրի նկարագիրը	7
4. Իրավական և կարգավորող շրջանակը	9
4.1 Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները	9
4.2 Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր	13
5. Դերերը և պատասխանատվությունը	15
5.1 ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ)	15
5.2 Վերահսկող ինժեներ	16
5.3 Կառուցման կապալառու	16
5.4 ՎՋԵԲ	17
5.5 Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ)	17
5.6 «Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր	18
5.7 Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ	18
6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում	18
6.1 Ծրագրի կենսացիկլերը	18
6.2 Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ	19
7. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ	21

1. Ներածություն

Եվրոպական Միության (ԵՄ) «Վերականգնում, դիմակայունություն և բարեփոխումներ. Արևելյան գործընկերության գերակայությունները 2020 թվականից հետո» նախաձեռնության շրջանակներում ՀՀ կառավարությունը նախատեսում է կառուցել 17 ջրամբար, ինչը ուղղված է երկրում ջրային և պարենային անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը: Վերակառուցման և շարժացման Եվրոպական Բանկը («ՎԶԲ» կամ «Բանկ») դիտարկում է ՀՀ կառավարությանը վարկ տրամադրելու հնարավորությունը՝ Հայաստանի տարբեր մարզերում հինգ ջրամբարների կառուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ֆինանսավորելու համար: Դրանք են՝

- Քասախի ջրամբար Արագածոտնի մարզում¹,
- Լիճքի ջրամբար Սյունիքի մարզում,
- Ելփինի ջրամբար Վայոց ձորի մարզում,
- Արթիկի ջրամբար Շիրակի մարզում,
- Աստղածորի ջրամբար Գեղարքունիքի մարզում:

ՎԶԲ-ը այս Ծրագիրը դասակարգել է որպես «Ա» կատեգորիայի՝ համաձայն իր Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականության («ԲՍԶ») (2019), քանի որ այն կարող է զգալի բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ առաջացնել: Սա նշանակում է, որ պետք է մշակվի Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄՍԱԳ) համապարփակ հաշվետվություն և դրան կից փաստաթղթեր, որոնց հաջորդելու է դրանց առնվազն 120 օրյա հանրային հրապարակումը:

Վերը թվարկված հինգ ջրամբարներից մեկը նախատեսվում է կառուցել ՀՀ Շիրակի մարզի Արթիկ համայնքի վարչական սահմաններում: Արթիկի ջրամբարը նախատեսվում է կառուցել Կարկաչուն գետի վտակ Արթիկջուր գետի վրա և նախատեսված է Արթիկ համայնքի գյուղական բնակավայրերի, այդ թվում՝ Նոր Կյանք, Վարդաքար, Փանիկ, Մեղրաշեն և Անուշավան գյուղերի 300 հեկտար գյուղատնտեսական հողատարածքներին ոռոգման ջուր մատակարարելու համար:

Բանկը ներգրավել է Խորհրդատուի²՝ հինգ ջրամբարների կառուցման ազգային Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատման («ՇՄՍԱԳ») հաշվետվությունները ՎԶԲ-ի ԲՍԶ պահանջներին համապատասխանեցնելու և դրանց առնչվող Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) փաստաթղթերը մշակելու համար, ներառյալ սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿԴ)՝ Ծրագրի հատուկ ազդեցություններին, օգուտներին և հնարավորություններին համահունչ:

2. Նպատակը և շրջանակը

Սույն ԲՍԿԴ-ն առանձին փաստաթուղթ է, որը կապված է Ծրագրի ՇՄՍԱԳ հաշվետվության հետ: Այն ներառում է մեղմացման և կառավարման միջոցառումների մի շարք, դրանց արդյունավետ իրականացման չափանիշներ, ֆինանսավորման աղբյուրներ, կանխատեսվող նպատակներ և ինստիտուցիոնալ կարգավորումներ, որոնք պետք է ձեռնարկվեն Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում՝ կանխելու, նվազեցնելու և փոխհատուցելու համար շրջակա միջավայրի և սոցիալական բացասական ազդեցությունները մինչև ընդունելի մակարդակ: ԲՍԿԴ-ն մշակվել է Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) գնահատման արդյունքների հիման վրա՝ ապահովելու, որ Ծրագիրը իրականացվի համապատասխան ազգային ԲևՍ ոլորտի օրենսդրության, ՎԶԲ-ի ԲՍԶ (2019), ԵՄ համապատասխան հրահանգների և Միջազգային Լավագույն Գործելակերպերին (ՄԼԳ) համապատասխան:

¹Նաև շրջան

²ATMS Solutions Ltd. (Հայաստան) և Ecoline International Ltd. (Բուլղարիա) ընկերություններից բաղկացած կոնսորցիում

ԲՍԿԴ-ն հիմնական փաստաթուղթ է, որը սահմանում է մշակութային ժառանգության (թե՛ նյութական, թե՛ ոչ նյութական), հողօգտագործման, արտակարգ իրավիճակների, համայնքային և աշխատանքային առողջության ու անվտանգության ռիսկերին վերաբերող ԲԼՍ պահանջներ, ինչպես նաև սահմանում է գործառնական ընթացակարգեր, որոնք անհրաժեշտ են Ծրագրի իրականացման ընթացքում առաջացող նշանակալի խնդիրները կառավարելու համար:

Սույն ԲՍԿԴ-ը՝

- Սահմանում է Ծրագրին առնչվող օրենսդրական և կարգավորող շրջանակը,
- Ապահովում է ՎՉԵԲ-ի պահանջների բավարարումը,
- Ուրվագծում է կազմակերպչական կառուցվածքը, ԲԼՍ կառավարմանը վերաբերող հիմնական դերերը և պարտականությունները,
- Փաստաթղթավորում է ՇՄՍԱԳ ուսումնասիրությունների միջոցով բացահայտված ԲԼՍ ռիսկերի և ազդեցությունների կառավարման մոտեցումները: Կառավարումը ենթադրում է բացասական ազդեցությունների խուսափում կամ սահմանափակում, ինչպես նաև Ծրագրի դրական ազդեցությունների (օգուտների) ուժեղացում:

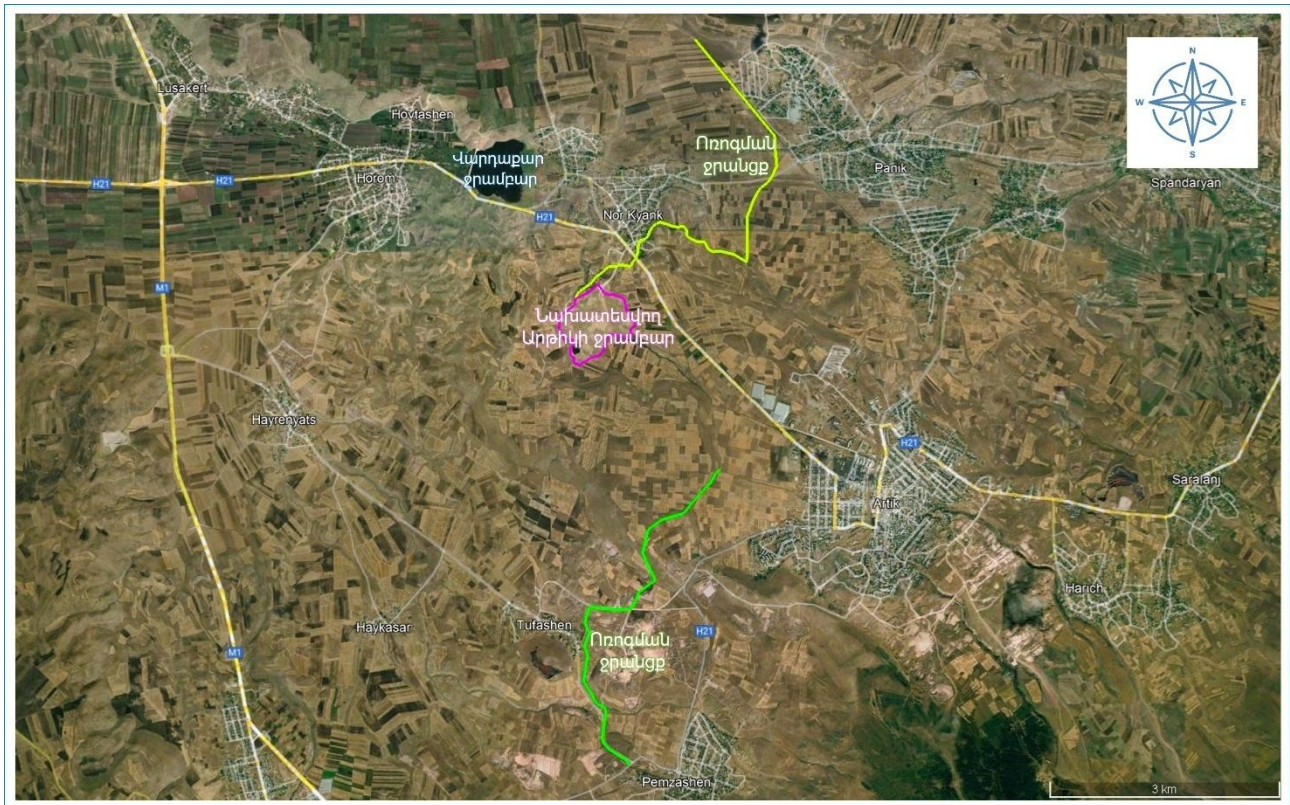
Սույն ԲՍԿԴ-ի շրջանակը ներառում է Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերը: Համապատասխանաբար, այն վերաբերում է կառուցման կապալառուին և նրա ենթակապալառուներին, մասնագիտացված ընկերություններին, որոնք ներգրավված են ԲՍԿԴ-ով պահանջվող հատուկ ուսումնասիրություններում, վերահսկող ինժեներին և Պատվիրատուին, որը ներկայացված է Տարածքային Կառավարման և ենթակառուցվածքների Նախարարության (ՏԿԵՆ) ներքո գործող ՀՀ Ջրային Հոմիտեով (ՀՀ ՋԿ): Այն նաև ներառում է Ծրագրի իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), որը ներգրավված է Ծրագրի նախագծման և կառուցման փուլերում, ինչպես նաև «Ջրառ» ՓԲԸ-ն, որը պատասխանատու է ավարտված ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար:

3. Ծրագրի նկարագիրը

Արթիկի ջրամբարի նախատեսվող կառուցման վայրը գտնվում է Արթիկի խոշորացված համայնքի վարչական սահմաններում՝ ծովի մակարդակից մոտավորապես 1700 մ բարձրության վրա: Ջրամբարը ոռոգման ջուր կմատակարարի Արթիկ համայնքի հինգ գյուղական բնակավայրերի 300 հա գյուղատնտեսական հողերին, որոնք գտնվում են Նոր Կյանք, Վարդաքար, Փանիկ, Մեղրաշեն և Անուշավան գյուղերի վարչական տարածքներում: Ջրամբարի ջուրը կմատակարարվի Արթիկջուր գետից՝ պողպատե խողովակաշարից բաղկացած սնուցող ջրանցքով, մինչդեռ ոռոգման ջուրը ջրամբարից դեպի ոռոգման տարածք կբաշխվի պողպատե խողովակաշարային ցանցի միջոցով (**Նկար 1**):

Արթիկի ջրամբարի հիդրատեխնիկական հանգույցը կներառի՝

1. Պատվար,
2. Ջրամբարի մարմին,
3. Շինարարական ջրիեռ,
4. Ոռոգման ջրանցք,
5. Մայր ոռոգման ջրանցք,
6. Ջրընդունիչ ջրանցք,
7. Վթարային ջրիեռ,
8. Էլեկտրամատակարարում:

Նկար 1. Նախատեսվող ջրամբարի սնուցող և ոռոգման ջրանցքների դասավորությունը

Ջրամբարի ակտիվ պահեստավորման հզորությունը նախատեսված է 1.152 մլն. մ³, իսկ մեռյալ պահեստավորման ծավալը՝ 0.327 մլն. մ³: Ջրի տրոմալ վերին մակարդակի դեպքում ջրամբարը կգբաղեցնի 22 հա մակերես, որից լրացուցիչ 9.607 հա կգբաղեցնեն սնուցող և ոռոգման խողովակաշարերը/ջրանցքերը: Պատվարի կատարը կլինի ծովի մակարդակից 1670 մ բարձրության վրա, համապատասխանաբար՝ 610 մ ընդհանուր երկարությամբ, 6 մ լայնությամբ և 10 մ բարձրությամբ:

Պատվարի մարմինը նախատեսվում է կառուցել տեղական շինանյութերով, այդ թվում՝ ճալքարակոպճային խառնուրդով: Որպես հակաֆիլտրացիոն միջոց, Ծրագիրը նախատեսում է կավե ցանցի օգտագործում: 20 հա ջրամբարից ջրի ներթափանցումը կանխելու համար Ծրագրի նախագծում նախատեսվում են հակահեղեղային միջոցառումներ՝ ջրամբարի հատակը բեկտոմատով պատելով:

Նախատեսվում է պատվարի վերին հոսանքի թեքությունը ամրացնել քարե շերտով: Պատվարի հակադարձ ֆիլտրը կառուցվելու է 3 մ թեքությամբ, ինչպես նաև ցանցը: Անցումային շերտը, որը կազմված է խճաքարային խառնուրդից, նախատեսում է ունենալ 2 մ թեքություն: Պատվարի ներքին թեքության երկայնքով նախատեսվում է նաև քարե դրենաժ: Պատվարի ցանցին կտեղադրվի բեկտոմատ ծածկույթ՝ կրկնակի շերտով, որը նախագծված է դրա սեյսմիկ կայունության պահանջներին համապատասխան:

Շինարարական հրապարակում կստեղծվեն երկու շինարարական ճամբարներ՝ անհրաժեշտ օժանդակ հարմարություններով: Այս ճամբարները կտեղակայվեն շինարարության ընթացքում չօգտագործվող հողերի վրա նախատեսված տարածքներում: Առաջին շինարարական ճամբարը կծառայի պատվարին, դրա կառույցներին, ջրամբարին և ոռոգման ու սնուցման ջրանցքներին, իսկ երկրորդ ճամբարը՝ քարհանքներին:

Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայրերի (ՀՀՏՎ) քանակը և տեղակայումները Ծրագրի նախագծային փաստաթղթում նշված չեն: Դրանց տեղադրումը կառաջարկի շինարարական կապալառու և կհամաձայնեցվի ազդակիր համայնքների ղեկավարների, իսկ մասնավոր հողերի

դեպքում՝ համապատասխան հողատերերի հետ: Ծրագրի նախագծային փաստաթղթով պայթեցման աշխատանքներ չեն նախատեսվում:

Շինարարական աշխատանքների տևողությունը գնահատվել է 33 ամիս: Արթիկի ջրամբարի կառուցման Ծրագրի համար աշխատուժի պահանջների վերաբերյալ ներկայումս տեղեկատվություն չկա: Այնուամենայնիվ, նմանատիպ նախագծերի համար շրջակա միջավայրի և սոցիալական գնահատումներ անցկացնելու իր փորձի հիման վրա, խորհրդատուն գնահատում է, որ շինարարության փուլում կներգրավվի մոտ 100 աշխատող:

4. Իրավական և կարգավորող շրջանակը

4.1 Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները

ՇՄՍԱԳ ուսումնասիրության ընթացքում հաշվի են առնվել հետևյալ իրավական և կարգավորող պահանջները, որոնք համապատասխանաբար ծառայել են որպես չափանիշներ սույն ԲՍԿՊ-ում առաջարկվող կառավարման միջոցառումների ձևակերպման համար՝

- 1) Կիրառելի ազգային բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի օրենքներ և կանոնակարգեր,
- 2) ՀՀ կողմից վավերացված կիրառելի միջազգային կոնվենցիաներ,
- 3) Կիրառելի ԵՄ օրենսդրություն,
- 4) ՎՉԵԲ ԲՍԶ և Իրագործման Պահանջներ (ԻՊ),

Ծրագրի համար կիրառելի ԲևՍ իրավական և կարգավորող ակտերը մանրամասն նկարագրված են ՇՄՍԱԳ հաշվետվության Բաժին 4-ում և ներկայացված են ստորև.

- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին ՀՀ օրենք (2014, վերանայվել է 2023թ.-ին),
 - Հանրության ծանուցման և հանրային քննարկումների ընթացակարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 19.11.2014թ.-ի №1325-Ն որոշմամբ,
 - Հիմնադրության փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության իրականացման կարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 09.04.2015թ.-ի №399-Ն որոշմամբ,
 - Ռազմավարական Էկոլոգիական գնահատման և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ուղեցույցները հաստատված են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 29.10.2024թ.-ի №438-Ն հրամանով:
- ՀՀ Ջրային Օրենսգիրք (2002թ.),
 - Հայաստանի Հանրապետությունում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային հրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որը հաստատվել է ՀՀ Կառավարության 27.01.2011թ.-ի №75-Ն որոշմամբ,
 - Ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման, ժամկետի երկարաձգման, վերաձևակերպման, վերանայման, կասեցման, ուժի կորցրած ճանաչելու, դադարեցման կարգերը և ջրօգտագործման թույլտվության օրինակելի ձևաթուղթը, հորատանցքի անձնագրերի, հորատանցքի նախագծային երկրաբանատեխնիկական կտրվածքի ձևերը հաստատված են ՀՀ Կառավարության 03.08.2023թ.-ի №1332-Ն որոշմամբ,
- Ջրի ազգային ծրագրի մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- ՀՀ Հողային Օրենսգիրք (2001թ.),
 - Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգ հաստատված ՀՀ Կառավարության 08.09.2011թ.-ի №1396-Ն որոշմամբ,

- Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու մասին ՀՀ կառավարության 02.11.2017թ.-ի №1404-Ն որոշմամբ,
- Հողագրունտի հանույթի կարգը սահմանելու մասին ՀՀ կառավարության 10.05.2019թ.-ի №572-Ն որոշմամբ,
- Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2008),
- Թափոնների մասին ՀՀ օրենք (2004թ.),
- Հանրության գերակա շահերի ապահովման նպատակով սեփականության օտարման մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (1994թ., վերանայված է 2022թ.-ին),
 - Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունները սահմանված են ՀՀ կառավարության 02.02.2006թ.-ի №160-Ն որոշմամբ,
- Բուսական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (1999թ.),
- Կենդանական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (2000թ.),
- ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ կառավարության 71-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ կառավարության 72-Ն որոշմամբ,
- Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենք (1998թ.),
- Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» օրենքը (2009թ.),
 - ՀՀ նյութական մշակութային արժեքների ցանկերի կազմման չափորոշիչները սահմանելու և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №310-Ա որոշումով,
 - ՀՀ անհապաղ պաշտպանության կարիք ունեցող ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկերի գրանցման ու կազմման չափորոշիչները և դրանց հիման վրա կազմված ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №36-Ն որոշմամբ,
 - ՀՀ մշակութային տարածքների ճանաչման չափորոշիչները և մշակութային տարածքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №241-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ Ընդերքի մասին Օրենսգիրք (2011թ.),
- ՀՀ Անտառային Օրենսգիրք (2005թ.),
- Բնապահպանական վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- Հանրային առողջապահության մասին ՀՀ օրենք (2024թ.),
- ՀՀ Աշխատանքային Օրենսգիրք (2004թ.),
- Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին ՀՀ օրենք (2013թ.),
- Հրդեհային անվտանգության մասին ՀՀ օրենք (2001թ.),
- Հրդեհային անվտանգության կանոնները հաստատված են ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարի №595-Ն հրամանով:

Հայաստանը ստորագրել/վավերացրել է մի շարք Ծրագրին առնչվող միջազգային համաձայնագրեր և կոնվենցիաներ, որոնք ներկայացված են **Աղյուսակ 1**-ում:

Աղյուսակ 4-1. ՀՀ կողմից վավերացված և Ծրագրին վերաբերվող միջազգային համաձայնագրերի ցանկը

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
«Միջազգային կարևորության խոնավ տարածքների մասին, հատկապես որպես ջրաթռչունների բնակավայր» կոնվենցիա (Ռամսար 1971)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին» կոնվենցիա (Փարիզ, 1972)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Միգրացվող վայրի կենդանիների տեսակների պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բոնն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2010թ.-ին:
«Եվրոպայի կենդանական աշխարհի և բնական միջավայրի պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բեռն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2008թ.-ին:
«Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիա (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիա (Ֆլորենսիա, 2000)	Եվրոպայի խորհրդի լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիան խթանում է լանդշաֆտների պահպանությունը, կառավարումը և պլանավորումը և կազմակերպում է միջազգային համագործակցություն լանդշաֆտային խնդիրների շուրջ:
ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Փարիզյան համաձայնագիր՝ ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիայի ներքո	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2017թ.-ին:
ՄԱԿ-ի անապատեցման դեմ պայքարի կոնվենցիա (Փարիզ, 1994)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1997թ.-ին:
ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ոչ կյութական մշակութային ժառանգության պաշտպանության մասին կոնվենցիա (2003)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2006թ.-ին:

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
«Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիա (Օրիուս, 1998)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2001թ.-ին:
Անդրսահմանային ենթատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին կոնվենցիա (Էսպո 1991)	Վավերացվել է Հայաստանի կողմից 1997թ.-ին:
Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) կոնվենցիաներ	Հայաստանը վավերացրել է ԱՄԿ 29 կոնվենցիաներ, ներառյալ հետևյալ հիմնարար կոնվենցիաները:

Ծրագրին վերաբերող Եվրոպական Միության (ԵՄ) օրենսդրությունը ներառում է հետևյալ հրահանգները՝

- 1) 2011/92/EC հրահանգը, որը փոփոխվել է 2014/52/EC հրահանգով, որոշակի պետական և մասնավոր նախագծերի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին (ՇՄԱԳ հրահանգ),
- 2) Արդյունաբերական արտանետումների մասին 2010/75/EC հրահանգ (համապարփակ աղտոտման կանխարգելում և վերահսկում) (Արդյունաբերական արտանետումների մասին հրահանգ),
- 3) Վայրի թռչունների պահպանության մասին 2009/147/EC հրահանգ (Թռչունների մասին հրահանգ),
- 4) Խորհրդի 1992 թվականի մայիսի 21-ի 92/43/EEC հրահանգը բնական միջավայրերի և վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի պահպանության մասին (Կենսա-միջավայրերի մասին հրահանգ),
- 5) Ջրային քաղաքականության ոլորտում համայնքային գործողությունների շրջանակը սահմանող 2000/60/EC հրահանգ (Ջրային շրջանակային հրահանգ),
- 6) Թափոնների մասին 2008/98/EC հրահանգ (Թափոնների մասին շրջանակային հրահանգ),
- 7) 2003/10/EC հրահանգ՝ աշխատողների ֆիզիկական գործունեության (աղմուկ) առաջացող ռիսկերին ենթարկվելու վերաբերյալ առողջության և անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին,
- 8) 2002/44/EC հրահանգ՝ ֆիզիկական գործունեության (թրթռում) առաջացող ռիսկերին ենթարկվող աշխատողների առողջության ու անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին:

Ծրագրին առնչվող հատուկ ԲևՍ պահանջները հետևյալն են՝

- ՎՁԵԲ-ի ենթաօլորտային բնապահպանական և սոցիալական ուղեցույցներ՝ կառուցում և շինարարական գործունեություն (2010),
- Միջազգային ֆինանսական Կորպորացիայի (ՄՖԿ) շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույց (2007),

- ICOLD տեղեկագիր 173 (2021) - Հիդրոէլեկտրակայանների և ջրամբարների համապարփակ շահագործում:
- ICOLD տեղեկագիր 96 (1994) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ ջրի որակ և կլիմա.
- ICOLD տեղեկագիր 86 (1992) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ սոցիալ տնտեսական ազդեցություններ:

ՎՉԵԲ-ը իր ԲևՍ պահանջները ձևակերպել է ԲՍԲ-ում (2019): Ծրագրին կիրառելի ԻՊ-ը ներկայացված են ստորև՝

- ԻՊ 1. Բնապահպանական և սոցիալական ռիսկերի և ազդեցությունների գնահատումը և կառավարումը:
- ԻՊ 2. Աշխատանք և աշխատանքային պայմանները:
- ԻՊ 3. Ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը, աղտոտման կանխարգելումը և վերահսկումը:
- ԻՊ 4. Առողջություն և աշխատանքի անվտանգությունը:
- ԻՊ 5. Հողի օտարումը, հողօգտագործման սահմանափակումները և հարկադիր տարաբնակեցումը:
- ԻՊ 6. Կենսաբազմազանության պահպանումը և կենդանի բնական ռեսուրսների կայուն կառավարումը:
- ԻՊ 8. Մշակութային ժառանգությունը:
- ԻՊ 10. Տեղեկատվության հրապարակումը և շահագրգիռ կողմերի ներգրավումը:

4.2 Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր

Ծրագրի տարածքում և դրա ազդակիր շրջակա միջավայրում ելակետային ֆիզիկական պայմանները որոշելու, ինչպես նաև կառուցման և շահագործման փուլերի ընթացքում շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մշտադիտարկումը ուղղորդելու համար կիրառվող բնապահպանական չափանիշներն ու նորմերը ամփոփված են **Աղյուսակներ 2-5**-ում:

ՀՀ բնակավայրերում մթնոլորտային օդի որակի գնահատման չափանիշները սահմանվում են ՀՀ կառավարության №160-Ն որոշմամբ և Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպության (ԱՀԿ) օդի որակի ուղեցույցներով (2021թ.-ի գլոբալ թարմացում)³ և ամփոփված են **Աղյուսակ 2**-ում:

Աղյուսակ 2. Օդի որակի ստանդարտները

№	Աղտոտող նյութ	Ազդեցության ժամանակահատված	Սահմանային Թույլատրելի Կոնցենտրացիա (ՍԹԿ), մգ/մ ³		
			ԱՀԿ		ՀՀ ստանդարտներ
			2005	2021	
1	PM2.5	24 ժամյա	0.025	0.015	0.035
		տարեկան		0.01	
		առավելագույն			0.16
2	PM10	24 ժամյա	0.05	0.045	0.06
		տարեկան	0.02	0.015	
		առավելագույն			0.3
3	Ծծմբի դիօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա	0.02	0.04	0.05
		առավելագույն			0.5

³<https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>

№	Աղտոտող նյութ	Ազդեցության ժամանակահատված	Սահմանային Թույլատրելի Կոնցենտրացիա (ՄԹԿ), մգ/մ ³		
			ԱՅԿ		ՀՀ ստանդարտներ
			2005	2021	
4	Ազոտի երկօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա		0.025	0.04
		տարեկան	0.04	0.01	
		առավելագույն			0.2
5	Ածխածնի օքսիդ	առավելագույն օրական 8 ժամյա			
		24 ժամյա		4.0	3.0
		առավելագույն			5.0

№2-III-11.3 «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» սանիտարական նորմերով⁴, ԱՅԿ-ի համայնքային աղմուկի ուղեցույցներով (1999թ.)⁵ և ՄՖԿ-ի շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույցով (2007թ.)⁶ աղմուկի/ձայնի սահմանված համարժեք (միջին) և առավելագույն թույլատրելի մակարդակները ներկայացված են **Աղյուսակ 3**-ում:

Աղյուսակ 3. Աղմուկի թույլատրելի մակարդակները

№	Տարածքներ		Թույլատրելի մակարդակներ, դԲԱ		
			Ազգային		ՄՖԿ/ԱՅԿ մեկ ժամին համարժեք ձայնի մակարդակ
			համարժեք	առավելագույն	
1	Աշխատատեղ		80		85
2	Խանութներ, առևտրի սրահներ, օդանավակայանի և երկաթուղային կայարանների սպասասրահներ, հանրային ծառայություններ մատուցողների բեռնաթափման կետեր		60	75	
	Արդյունաբերական, առևտրային				70
3	Բնակելի շենքերի, կլինիկաների, ամբուլատորիաների, հանգստյան տների, ծերանոցների, հաշմանդամների տների, գրադարանների, մանկապարտեզների, դպրոցների և այլ ուսումնական հաստատությունների հարակից տարածքները	ցերեկ ⁷	55	70	55
		գիշեր ⁸	45	60	45

№2.2.4-009-06 «Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմեր»-ով⁹ սահմանված թրթռման թույլատրելի արժեքները ամփոփված են **Աղյուսակ 4**-ում:

⁴<https://www.arlis.am/hy/acts/163246>

⁵<https://www.who.int/publications/i/item/a68672>

⁶<https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2000/2007-general-ehs-guidelines-en.pdf>

⁷07:00-ից 23:00

⁸23:00-ից 07:00

⁹<https://www.arlis.am/hy/acts/163276>

Աղյուսակ 4. Թրթռման արագացման թույլատրելի արժեքները

№	Ընդհանուր թրթռում	Ճշգրտված ու համարժեքային ճշգրտված արժեքները և դրանց մակարդակները	
		մ/վ ²	դԲ
1	Տրանսպորտատեխնոլոգիական (2-րդ կարգ)	0.28	109
2	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, ա)	0.1	100
3	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, բ)	0.04	92
4	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, գ)	0.014	83
5	Բնակելի սենքեր, հիվանդասենյակներ	0.004	72

№2.1.7.003-10 «Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ» սանիտարական կանոններով և նորմերով¹⁰ սահմանված հողում քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը բերված են **Աղյուսակ 5-ում**:

Աղյուսակ 5. Հողուկ քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը

№	Քիմիական տարրեր	Միավոր	ՍԹԿ հողում
1	Վանադիում	մգ/կգ	150
2	Քրոմ	մգ/կգ	6
3	Մանգան	մգ/կգ	1500
4	Կոբալտ	մգ/կգ	5
5	Նիկել	մգ/կգ	4
6	Պղինձ	մգ/կգ	3
7	Ցինկ	մգ/կգ	23
8	Արսեն	մգ/կգ	2
9	Անտիմոն	մգ/կգ	4.5
10	Կապար	մգ/կգ	32

ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային հրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որն ընդունվել է ՀՀ կառավարության 27.01.2011թ.-ի հունվարի 27-ի №75-Ն որոշմամբ¹¹: Ախուրյան գետի ավազանում ջրի որակի չափանիշները սահմանված են նույն որոշման Հավելված 6-ում:

5. Դերերը և պատասխանատվությունը**5.1 ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ)**

ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ)՝ իրականացման մարմին է, որն ունի ընդհանուր պատասխանատվություն Ծրագրի և սույն ԲՍԿՊ-ի իրագործման համար: Այն նաև պատասխանատու է ՀՀ ԲԼՍ իրավական պահանջների համապատասխանության ապահովման և ՇՄՍԱԳ հաշվետվությունում սահմանված պարտավորությունների կատարման համար:

Չնայած ԲՍԿՊ պահանջների մեծ մասը կիրականացվի կառուցման կապալառուի և նրա ենթակապալառուների կողմից, ՀՀ ՋԿ-ն կպահպանի ընդհանուր պատասխանատվությունը Ծրագրի ԲԼՍ արդյունավետության համար: Բացի այդ, ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ) պատասխանատու է Շահառուների Ներգրավման Պլանի (ՇՆՊ) և Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլանի

¹⁰<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=146741>

¹¹<https://www.arlis.am/hy/acts/200962>

(ԿՄՊ)¹², Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլանի (ՄԺԿՊ) և Տարաբնակեցման Պլանի (ՏՊ) իրականացման համար:

ՀՀ ՋԿ-ում պետք է աշխատեն բնապահպանական և սոցիալական մասնագետներ, որոնք կվերահսկեն Ծրագրի շրջանակներում բոլոր գործառնությունների կատարումը, որոնք կապված են Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության (ԲՍԱԱ) հարցերի հետ: Հատուկ ԲԱՍ ուսումնասիրությունների համար ՀՀ ՋԿ-ն կարող է ներգրավել մասնագիտացված կամ լիցենզավորված ընկերություններ և խորհրդատուներ՝ ըստ անհրաժեշտության:

5.2 Վերահսկող ինժեներ

Կառուցման փուլի ընթացքում Ծրագրի իրականացումը վերահսկելու և ԲՍԿՊ-ի ու Ծրագրի շինարարության հետ կապված այլ կառավարման պլանների ու ընթացակարգերի պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու համար պայմանագիր կկնքվի վերահսկող ինժեների հետ:

Պարտականությունները ներառում են մշտադիտարկման պլանի մշակումը և իրականացումը, գրառումների պահպանումը և Ծրագրի կառուցման կապալառուի ԲԱՍ արդյունավետության վերաբերյալ ՀՀ ՋԿ-ին և ՎՁԵԲ-ին հաշվետվությունների ներկայացումը: Սա կներառի դիտարկված անհամապատասխանությունները, համապատասխան ուղղիչ գործողությունները և սահմանված ժամկետները, դերերն ու պատասխանատվությունները:

Վերահսկող ինժեները նաև անհրաժեշտության դեպքում կտրամադրի կարողությունների զարգացման աջակցություն և ուսուցում Կապալառուի ԲԱՍ թիմին և պատասխանատու կլինի սույն ԲՍԿՊ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառավարման և մշտադիտարկման պլանների հաստատման համար:

Վերահսկող ինժեները պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու ԲՍԱԱ մասնագետների հետևյալ կոնկրետ պաշտոններում՝

- 1) Միջազգային և տեղական բնապահպանական մասնագետներ,
- 2) Միջազգային և տեղական աշխատանքային անվտանգության և առողջության պահպանման (ԱԱԱՊ) մասնագետներ,
- 3) Տեղական սոցիալական (ներառյալ գենդերային հարցերով) և տարաբնակեցման մասնագետ(ներ),
- 4) Տեղական հնագետ,
- 5) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական) մասնագետներ՝ միջազգային փորձով / վարկատուի պահանջների իմացությամբ:

5.3 Կառուցման կապալառու

Կառուցման կապալառուն, որը ընտրվելու է ՀՀ ՋԿ-ի մրցույթային գործընթացի միջոցով, կրում է Ծրագրի շինարարության ընդհանուր պատասխանատվությունը: Կապալառուն պետք է լիովին համապատասխանի սույն ԲՍԿՊ-ի և ՀՀ ՋԿ-ի այլ կառավարման պլանների պահանջներին:

Այն ներառում է սույն ԲՍԿՊ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառուցման փուլի ԲԱՍ կառավարման պլանների մշակումը և այդ պլաններում նշված բոլոր բնապահպանական և սոցիալական կառավարման և մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետ իրականացման ապահովումը շինարարական աշխատանքների ողջ ընթացքում:

¹²ՇՄՍԱԳ իրապարակման փաթեթի մասը կազմող ՇՆՊ-ն և ԿՄՊ-ը ՇՄՍԱԳ խորհրդատուն մշակել է ՀՀ ՋԿ-ի անունից

Կապալառուն նաև պատասխանատվություն է կրում բոլոր ենթակապալառուների կողմից ԲևՍ կառավարման պլանների և ընթացակարգերի պահանջները ապահովելու համար:

Կառուցման կապալառուն պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու անձնակազմ հետևյալ ԲՍԱԱ պաշտոնների համար՝

- 1) Ծրագրի ղեկավար,
- 2) Բնապահպան մասնագետ,
- 3) Աշխատանքի անվտանգության և համայնքային առողջության մասնագետ(ներ),
- 4) Սոցիալական և տարաբնակեցման մասնագետ,
- 5) Մշակութային ժառանգության փորձագետ,
- 6) Համայնքային կապի պատասխանատուներ, որոնք պատասխանատու են ՇՆԴ-ի համապատասխան առաջադրանքների իրականացման համար համայնքային մակարդակում (նման պատասխանատուներից առնվազն մեկը կին պետք է լինի),
- 7) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական աշխարհի) մասնագետ՝ միջազգային փորձով / վարկատուների պահանջների իմացությամբ:

5.4 ՎՁԵԲ

Ծրագրի վարկատուն՝ ՎՁԵԲ-ը, կհետևի Ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական արդյունավետությանը՝ ապահովելու համար Բնապահպանական և սոցիալական քաղաքականության պահանջներին համապատասխանությունը:

5.5 Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ)

Ծրագրի Իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), ի թիվս այլ գործառույթների, կօգնի ՀՀ ԶԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԴ-ով և Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլանով (ԲՍՄՊ) պահանջվող միջոցառումները, անհրաժեշտության դեպքում կանցկացնի ուսուցում՝ ՀՀ ԶԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման կարողությունները բարձրացնելու համար, կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲՍԿԴ-ները, կօգնի ՀՀ ԶԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄՊ-ի, ՏՊ-ի, ՇՆԴ-ի, ԿՄՊ-ի, ՄԺԿՊ-ի և այլ կառավարման պլանների շրջանակներում պահանջվող քաղաքականությունները, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման ընթացակարգերում, անհրաժեշտության դեպքում:

ԾԻԳ-ը օգնելու է ՀՀ ԶԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԴ-ով, ԲՍՄՊ-ով և առնչվող կառավարման պլաններով պահանջվող միջոցառումները: ԾԻԳ-ը նաև անհրաժեշտության դեպքում կանցկացնի ուսուցում՝ ՀՀ ԶԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների ԲևՍ կառավարման կարողությունները հզորացնելու համար: Ջրամբարի պատշաճ շահագործման վերաբերյալ Ջրառ» ՓԲԸ անձնակազմի ուսուցումը նույնպես կկազմակերպվի ԾԻԳ-ի կողմից:

Բացի այդ, ԾԻԳ-ը կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲևՍ կառավարման պլանները և կաջակցի ՀՀ ԶԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄՊ-ով, ՇՆԴ-ով, ԿՄՊ-ով, ՄԺԿՊ-ով և այլ կառավարման պլաններով պահանջվող քաղաքականությունը, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման գործընթացներում, անհրաժեշտության դեպքում:

5.6 «Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր

«Ջրառ» Փակ Բաժնետիրական Ընկերությունը (ՓԲԸ), գործում է ՀՀ ՏԿԵՆ ներքո և պատասխանատու է ՀՀ-ում 1-ին և 2-րդ կատեգորիայի ջրամբարների շահագործման և պահպանման համար:

«Ջրառ» ՓԲԸ-ն կմշակի և կիրականացնի Աստղածորի ջրամբարի շահագործման և պահպանման փուլի ԲՍԿԴ-ով առաջարկվող պլանների և միջոցառումների կառավարումը և մշտադիտարկումը:

5.7 Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը (ՇՄՆ) կտրամադրի մթնոլորտային արտանետումների թույլտվություններ, կհաստատի վտանգավոր թափոնների անձնագրերը և թափոնների գոյացման նորմատիվները և դրանց տեղադրման սահմանաքանակները: ՇՄՆ-ը նաև կտրամադրի ուղեցույց և աջակցություն Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը (ԿԳՄՄՆ) կաջակցի Ծրագրին հնագիտական ուսումնասիրություններ անցկացնելու և նյութական և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության հետ կապված հարցերում: ԿԳՄՄՆ-ն նաև կաջակցի Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Արթիկի համայնքապետարանը, ինչպես նաև ազդակիր գյուղական բնակավայրերի վարչական ղեկավարները կորոշեն Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայրերը (ՀՀՏՎ) և հողի բերրի շերտի պահեստավորման վայրերը, կհեշտացնեն կապալառուի և ազդակիր բնակավայրերի բնակչության միջև հաղորդակցությունը և անհրաժեշտության դեպքում կօգնեն կապալառուին ժամանակավոր հողերի ձեռքբերման կամ օգտագործման դեպքերում:

6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում

6.1 Ծրագրի կենսացիկլերը

Նախակառուցման փուլ

Նախակառուցման փուլում ազգային և/կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից (օրինակ՝ նախարարություններից, տեսչական մարմիններից, հաստատություններից, համայնքներից) և/կամ Պատվիրատուից և ՎՋԵԲ-ից Ծրագրին վերաբերող որոշումների (օրինակ՝ հաստատումների, թույլտվությունների կամ համաձայնությունների) ստացման գործընթացից բխող ցանկացած պահանջ կներառվի կառուցման վերջնական փաստաթղթերում:

Կառուցման փուլ

Կառուցման փուլին վերաբերող հիմնական բնապահպանական և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կհանձնարարվի կառուցման կապալառու(ներ)ին: Այս հանձնարարությունը կկարգավորվի ԲՍԿԴ-ով, որը կկազմի մրցութային փաստաթղթերի, գնումների գործընթացի և կառուցման կապալառուի պայմանագրի մաս:

Կառուցման կապալառու(ներ)ը կմշակեն Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան (ԿԲՍԿԴ), որը պետք է համապատասխանի Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ հաշվետվությանը և սույն ԲՍԿԴ-ին: ԿԲՍԿԴ-ը կներառի Տեղանքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլաններ (ՏԲԲՍԿՄՊ) կամ կառուցման ժամանակահատվածում բնապահպանական և սոցիալական խնդիրներին

անդրադառնալու ընթացակարգեր: Պատվիրատուի կողմից նշանակված վերահսկող ինժեները պետք է վերանայի և հաստատի այս փաստաթղթերը:

Կառուցման կապալառու(ներ)ի պարտականությունն է որպես Ծրագրի պլանավորման առաջընթաց՝ ինչպես շինարարությունից առաջ, այնպես էլ դրա ընթացքում, ճշտել ԲՍԿՊ-ում դիտարկվող խնդիրները: Դրանք ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում շինարարական գոտիների, աշխատուժի համար ժամանակավոր կառույցների, շինարարական և այլ նյութերի պահեստավորման, երթևեկության և տրանսպորտային հոսքերի վերահսկման, շրջակա միջավայրի պահպանության և թափոնների ու աշխատանքի կառավարման, աշխատանքային և համայնքային առողջության ու անվտանգության, արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և այլ հարակից հիմնահարցերը:

Շահագործման փուլ

Շահագործման փուլը կմեկնարկի ջրամբարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների լիարժեք շահագործման հանձնումից հետո: Այս փուլում բոլոր աշխատանքները կառուցման կապալառուի կողմից կհանձնվեն ջրամբարի օպերատորին («Ջրառ» ՓԲԸ), որը պատասխանատու կլինի բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումների մեծ մասի իրականացման համար՝ ապահովելու Ծրագրի մեղմացման ռազմավարության շարունակական համապատասխանությունը: Այս միջոցառումները կկառավարվեն «Ջրառ» ՓԲԸ-ի Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգի (ԲՍՀՀ) միջոցով՝ համապատասխան կանոնակարգերով և ուղեցույցներով:

Բացի այդ, տեխնիկական սպասարկման գործունեությամբ պայմանավորված հիմնական շրջակա միջավայրի և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կարող է հանձնարարվել նշանակված կապալառուին (այսինքն՝ ջրամբարի սպասարկման կապալառուին): Նման հանձնարարությունը կկարգավորվի պայմանագրային հիմունքներով:

6.2 Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ

Կառուցման կապալառուն պետք է մշակի գործառնական, կառավարման և մշտադիտարկման պլանների փաթեթ՝ համաձայն Ծրագրի ԲՍԿՊ-ի, որոնք պետք է իրագործվեն նախակառուցման և կառուցման փուլերում՝ բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունները արդյունավետ կառավարելու համար: Առաջարկվող ՏԲԲՍԿՄՊ-ները պետք է նվազագույնը ներառեն՝

- Երթևեկության կառավարման պլան,
- Բուսաշերտի կառավարման պլան,
- Զարհանքների կառավարման պլան,
- Հողային հանույթի տեղադրման կառավարման պլան,
- Վտանգավոր նյութերի կառավարման պլան,
- Արտահոսքերի կանխարգելման և կառավարման պլան,
- Պայթեցման անվտանգության կառավարման պլան,
- Թափոնների կառավարման պլան,
- Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պահպանման կառավարման պլան,
- Շինարարական ճամբարի կառավարման պլան, ներառյալ ճամբարի վարքագծի կանոնագիրքը և ճամբարի կառավարման ենթապլանները,
- Տեղական զբաղվածության և գնումների պլան,
- Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլան,
- Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան,
- Պատահական գտածոների ընթացակարգ,
- Գետափնյա կենսամիջավայրերի կառուցման պլան,

- Օդի, ջրի և հողի որակի մշտադիտարկման պլան,
- Աղմուկի և թրթռման մշտադիտարկման պլան,
- Տարաբնակեցման պլան,
- Շահառուների ներգրավման պլան (որը պետք է թարմացվի տարեկան առնվազն մեկ անգամ):

Արթիկի ջրամբարի շահագործման փուլում Պատվիրատուի (ՀՀ ՋԿ և ԾԻԳ) կողմից «Ջրառ» ՓԲԸ-ի հետ համագործակցությամբ կմշակվեն և կիրականացվեն մի շարք բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ՝ հաշվի առնելով սույն ԲՍԿՊ-ի շահագործման փուլ բաժնում նշված առաջարկություններն ու մեղմացնող միջոցառումները (տե՛ս ստորև բերված աղյուսակը), ներառյալ՝

- Ոռոգման ջրի և բնապահպանական թողքի բացթողնման կառավարման պլանը,
- Ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլանը,
- Երթևեկության կառավարման պլանը,
- Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանը,
- Շահագործման և պահպանման պլան,
- ԱՆԱՊ ընթացակարգերը (պլանը),
- Թափոնների կառավարման պլանը,
- Շահառուների ներգրավման պլանը,
- Կենսաբազմազանության միջոցառումների պլանը:

7. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Ծրագրի նախակառուցման (նախագծային) փուլի (Բաժին Ա), շինարարության փուլի (Բաժին Բ) և շահագործման փուլի (Բաժին Գ) համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ամփոփված են ստորև բերված **Աղյուսակ 6**-ում: Սույն աղյուսակը ներկայացնում է մեղմացում պահանջող գործունեությունները և դրանց հետ կապված ազդեցությունները, սահմանում է իրականացված միջոցառումների արդյունավետությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ թիրախները ու ցուցանիշները, ինչպես նաև նույնականացնում է ֆինանսավորման աղբյուրները և պատասխանատու կառույցները:

Աղյուսակ 6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
Բաժին Ա - ՆԱԽԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ (ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ) ՓՈԽ					
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	Արթիկ համայնքի ղեկավարի հետ խորհրդակցելով՝ գտնել հողի վերին շերտի ժամանակավոր պահեստավորման համար հարմար վայր(եր) և որոշել դրա ապագա օգտագործման տարբերակները, նախընտրելի է Նոր Կյանք բնակավայրում գտնվող քարհանքի տարածքի վերականգնման համար: <i>Տես նաև Աղյուսակ 8-16-ում առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները:</i>	4,000-5,000 Եվրո	ԾԾԿՊ -ն մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և Արթիկ համայնքի ղեկավար Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):
	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	Ջրի աղտոտում 1) Արթիկ քաղաքից վերև և ներքև հոսանքներում անցկացնել Արթիկ գետի ջրի որակի մոնիթորինգ՝ շինարարական աշխատանքների մեկնարկից առաջ կոմունալ կեղտաջրերի արտահոսքերի	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում		

¹³Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>ներդրումը և հնարավոր ազդեցությունը Արթիկի ջրամբար մտնող ջրի վրա գնահատելու համար:</p> <p>2) Օգտագործել ջրի որակի մոնիթորինգի տվյալները՝ ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի №75-Ն որոշմամբ սահմանված ոռոգման ջրի չափանիշներին համաձայն ջրամբարի ջրի որակը հաշվարկելու և մոդելավորելու համար:</p> <p>3) Դիտարկել ջրամբարից վերև արհեստական ճահճուտ կառուցելու հարցը՝ կեղտաջրերի ներհոսքը բնականաբար մաքրելու և մաքրելու համար, այդպիսով բարելավելով ջրամբար մտնող ջրի որակը (եթե ջրի որակի մոդելավորումը ցույց է տալիս ոռոգման ջրի չափանիշներից շեղումներ):</p> <p>Հիդրոլոգիական ռեժիմ</p> <p>Մշակել ոռոգման ջրի և էկոլոգիական թողքերի կառավարման պլան՝ նպատակ ունենալով՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ապահովել ոռոգման ջրի հուսալի և արդյունավետ մատակարարում գյուղատնտեսական տարածքներ, - Պահպանել նվազագույն էկոլոգիական թողքեր՝ ջրամբարից ներքև գտնվող ջրային և 			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>ափամերձ Էկոհամակարգերի առողջությունը պահպանելու համար,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կանխել ջրային ռեսուրսների գերշահագործումը և որակի վատթարացումը, - Համապատասխանել ջրօգտագործման ազգային կանոնակարգերին և բնապահպանական չափանիշներին: 			
Բուսահողի հեռացում և պահեստավորում, բեռնման և բեռնաթափման աշխատանքներ, հողային զանգվածների և նյութերի տեղափոխում, շինարարական նյութերի և նավթամթերքների պահեստավորում և այլն	Ազդեցություն հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Մշակել Բուսահողի Կառավարման Պլան (ԲԿՊ) և ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը, 2) Ստանալ անհրաժեշտ թույլտվություն բուսահողի տեղափոխման և պահեստավորման աշխատանքների համար, 3) Նախատեսվող ջրամբարի և հարակից տարածքներից վերցնել հողի նմուշներ մակերեսից (0-20 սմ) և ավելի խորը շերտերից (20-50 սմ): Վերլուծել նմուշները հավատարմագրված լաբորատորիայում և համեմատել արդյունքները №2.1.7.003-10 սանիտարական կանոններով և նորմերով սահմանված ՍԹԿ-երի հետ, 4) Մշակել Վտանգավոր նյութերի Կառավարման Պլան (ՎՆԿՊ) և 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԲԿՊ, ՎՆԿՊ, ՊԱՄԿՊ և ԱԿԿՊ մշակվում և հաստատվում են:.	Մ - Կառուցման կապալառու Հ - Վերահսկող ինժեներ ՇԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՋԵԲ:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը, 5) Մշակել Արտահոսքի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան (ԱԿԿՊ) և ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը:			
Կառուցման փուլի ընթացքում առաջացող բոլոր թափոնների առաջացման գործընթացները և գործունեությունները	Թափոնների առաջացում և կառավորում (8.2.9)	<p>1) Ստանալ թափոնների կառավարման ոլորտը կարգավորող բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն Հայաստանի օրենսդրության, ներառյալ առնվազն՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - վտանգավոր թափոնների անձնագրեր, - թափոնների առաջացման նորմեր և դրանց հեռացման սահմանաքանակներ, - թափոնների առաջացման հաշվառման մատյաններ և այլն, - թափոնների նախնական գրանցման մատյաններ: <p>2) Պատրաստել և գործարկել Ծրագրի Թափոնների Կառավարման Պլանը (ԹԿՊ),</p> <p>3) Նույնականացնել հողային հանույթի տեղադրման հնարավոր վայրերը և ստանալ Արթիկի համայնքապետարանի համաձայնությունը դրանց օգտագործման համար, կամ</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ՀՀ թափոնների ոլորտի օրենսդրությամբ պահանջվող բոլոր թույլտվությունները ստացված են: ԹԿՊ և ՀՀԿՊ մշակված և հաստատված են: ՀՀՏԿ նույնականացված և համաձայնեցված են:	Մ - Կառուցման կապալառու Հ - Վերահսկող ինժեներ և Արթիկ համայնքի ղեկավար (ՀՀՏԿ-ի տեղակայումների համար) ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		առաջարկել այլընտրանքային վայրեր, 4) Մշակել ընտրված ՀՀՏՎ-երի համար Հողային Հանույթի Կառավարման Պլաններ (ՀՀԿՊ) և ստանալ վերահսկող			
Շինանյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում	Ազդեցություններ երթևեկության վրա (8.2.11)	1) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան (ԵԿՊ), որը կհաստատվի վերահսկող ինժեների, ինչպես նաև համապատասխան մարզային իշխանությունների և ճանապարհային ոստիկանության կողմից, 2) Կառուցման աշխատանքների մեկնարկից առաջ, Ծրագրի համար օգտագործվող համայնքային ճանապարհների վիճակը պետք է ստուգվի և փաստաթղթավորվի կառուցման կապալառուների և ազդակիր բնակավայրերի ներկայացուցիչների կողմից: Եթե Ծրագրով պայմանավորված Էական վնաս է պատճառվում, կառուցման կապալառուն պետք է վերականգնի ճանապարհները առնվազն շինարարությունից առաջ եղած վիճակին: <i>ԵԿՊ-ը պետք է նաև ընդգրկի բաժիններ 8.3.2, 8.3.5 և 8.5.2-ում նշված միջոցառումները:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԵԿՊ-ն մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ, Արթիկ համայնքի ղեկավար, ճանապարհային ոստիկանություն: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Նախակառուցման փուլ</p> <p>1) Ուսումնասիրել ծրագրի տարածքում գտնվող առաջնահերթ մարգագետնային կենսամիջավայրը (ԿԿ), դրա բուսական կազմը և էկոլոգիական կառուցվածքը, ազդեցության մակարդակը և որոշել դրա ճշգրիտ սահմանները,</p> <p>2) Ուսումնասիրել տարածքին հարող գոտիները՝ սահմանելու համար հետևյալ կենսամիջավայրին նմանվող գոյություն ունեցող կենսամիջավայրերը,</p> <p><i>E1.2 Բազմամյա կրային մարգագետիններ և հիմնային տափաստաններ = 62C0*</i> Պոնտո-սարմատյան տափաստաններ:</p> <p>3) Մշակել կենսամիջավայրերի փոխհատուցման (օֆսեթ) նախագիծ, որն ուղղված կլինի կենսամիջավայրի պահպանմանը/վերականգնմանը պահպանության համար առավել հարմար տարածքներում,</p> <p>4) Ուսումնասիրել գործող լճակը (ներառյալ այնտեղ ապրող սիրիական սխտորագորտի շերտփուկների ուսումնասիրությունը՝ տես ստորև)՝ որոշելու համար, թե արդյոք ջրամբարը կարող է դիտարկվել որպես նմանատիպ</p>	25,000 Եվրո, կամ Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունները կենսամիջավայրերի վրա կանխվում են, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում	Մ - Կառուցման կապալառուի կողմից վարձված մասնագիտացված ընկերություն: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>հետևյալ առաջնահերթ կենսամիջավայրին,</p> <p>C1.4 Մշտական դիստրոֆիկ/ տորֆային լճեր, լճակներ և ջրավազաններ = 3160 Բնական դիստրոֆիկ/տորֆային լճեր և լճակներ (1,42 հա):</p> <p>5) Եթե լճակը ջրամբարով փոխարինելը համարվի անհնարին, փոխհատուցման (օֆսեթ) նախագծում ներառել ջրամբարի մերձակայքում նմանատիպ լճակի կառուցումը:</p> <p><u>Նախնական քանակական գնահատում</u></p> <p>E1.2/62C0* մարգագետնային կենսամիջավայրի ընդհանուր կորսված մակերեսը կազմում է 28,54 հա: Ջրամբարի բուֆերային/պահպանիչ գոտին չի կարող դիտարկվել մարգագետնային կենսամիջավայրի վերականգնման համար, քանի որ այն նեղ է (10 մ), և այնտեղ ի հայտ կգա գետամերձ (առափնյա) բուսականություն: Ըստ այդմ, համապատասխան տարածքը պետք է գտնվի և պահպանվի/վերականգնվի ջրամբարի շրջակա տարածքում:</p> <p>Ջրային կենսամիջավայրի (գործող լճակի) ընդհանուր կորսված մակերեսը 1,42 հա է: Եթե լճակը ջրամբարով փոխարինելը համարվի</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		անհնարին, ապա ջրամբարի մերձակայքում պետք է կառուցվի նմանատիպ լճակ: Կենսամիջավայրերի կառուցման և պահպանման վերաբերյալ առաջարկությունները, ներառյալ բազմապատկիչները (multipliers), պետք է վերջնականապես մշակվեն Կենսաբազմազանության միջոցառումների պլանում (ԿՄՊ): Պետք է հաշվի առնել, որ մարգագետնային կենսամիջավայրը մասնակիորեն դեգրադացված (խաթարված) է:			
Շինհրապարակի մաքրում և բուսածածկի հեռացում	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսական աշխարհ 1) Ուսումնասիրել առաջնահերթ մարգագետնային կենսամիջավայրի բուսական կազմը և կառուցվածքը, 2) Մշակել Կենսամիջավայրի վերականգնման/ստեղծման պլան՝ օգտագործելով տեղական բուսատեսակները որպես կենսամիջավայրի ստեղծման հիմք, 3) Մարգագետնային կենսամիջավայրը կառուցել ջրամբարի տարածքի անմիջական հարևանությամբ:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Կենսամիջավայրի վերականգնման/ստեղծման պլանը մշակված և հաստատված է: Մարգագետնային կենսամիջավայրը կառուցված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:
Կառուցման կապալառուի	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհ (բացառությամբ ստորև թվարկվածների)	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	Աշխատակիցների վարքագծի կանոնակարգը մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
աշխատողների վարքագիծը		Մշակել Աշխատողների վարքագծի կանոնագիրը կառուցապատող ընկերության աշխատակիցների համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով,	պայմանագրի շրջանակներում		Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենսակերպ վարող կենդանիներ 1) Ուսումնասիրել Ծրագրի տարածքը՝ տեղական կենսամիջավայրերը քարտեզագրելու և մոդեսների, օձերի ու երկկենցաղների առանձնյակների քանակը գնահատելու համար, 2) Բացահայտել գոյություն ունեցող կենսամիջավայրերը, որոնք պիտանի են կենդանիների վերաբնակեցման համար ջրածածկվող տարածքի մերձակայքում, 3) Ստեղծել լրացուցիչ ժայռային ելքեր ջրածածկվող տարածքի հարևանությամբ՝ ավելացնելու համար տեղական թաքստոցների քանակը և բարելավելու օձերի ու մոդեսների կենսամիջավայրերը, 4) Ուսումնասիրել տարածքը՝ քարտեզագրելու փորսուղների և այլ բնաբնակ/գետնափոր կենդանիների բնակեցված բները:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունները նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
Միջին կաթնասունների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Միջին կաթնասուններ Ուսումնասիրել տարածքը՝ խայտաքիսի (Vormela peregusna) որջի առկայությունը հաստատելու կամ բացառելու համար: Որջի հայտնաբերման դեպքում միջոցներ ձեռնարկել կենդանիներին ջրամբարի տարածքից վանելու (հեռացնելու) համար: Ուսումնասիրությունը պետք է իրականացվի բազմացման շրջանից առաջ կամ հետո (մարտ-հոկտեմբեր):	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունները կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Թռչնատեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ Ապահովել մարգագետինների պահպանությունը/վերականգնումը (տնկելով փշոտ թփերի տեսակներ) ջրամբարի մերձակայքում՝ Ժուլանի (Lanius collurio) և Այգուլ դրախտապանի (Emberiza hortulana) բնադրման կենսամիջավայրերին աջակցելու համար: <u>Նախնական քանակական գնահատում</u> Երկու թռչնատեսակների կորսված կենսամիջավայրերի փոխհատուցման նվազագույն մակերեսը (բազմապատկիչ = 1), հիմնված «կորստի բացառման» մոտեցման վրա, կազմում է 6,65 հա (տես վերևում՝ «Թռչունների բնադրման և կերհայթայթման կենսամիջավայրերի կորուստ» ենթաբաժինը): Այս տարածքը կարող	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>Է փոխհատուցվել 28,54 հա մակերեսով մարգագետնային կենսամիջավայրի պահպանման/վերականգնման շրջանակներում (տես վերևում):</p> <p>Եթե տեղամասի շրջակա մարգագետիններում կիրառվի արոտավայրերի կայուն կառավարում, դրանք կօգնեն պահպանել անհրաժեշտ սննդի պաշարը երկու առաջնահերթ տեսակների համար (տես «Շահագործման փուլ» բաժինը): Այս դեպքում այդ տարածքները նույնպես կարող են հաշվի առնվել փոխհատուցման մեջ:</p> <p>Վերականգնված և պահպանվող կենսամիջավայրերի օգտագործման վերաբերյալ առաջարկությունները, ներառյալ բազմապատկիչները և համապատասխան հաշվարկները, պետք է ներառվեն ԿՄՊ-ում:</p>			
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Անողնաշարավորներ</p> <p>Ուսումնասիրել և քանակապես գնահատել առաջնահերթ տեսակների կորսված կենսամիջավայրերը, սահմանել այդ տեսակների համար անհրաժեշտ կենսամիջավայրի առանձնահատկությունները շրջակա մարգագետիններում (հիմնականում տնկելով կերային բույսեր թիթեռների</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		տեսակների համար և տեղադրելով խոշոր քարեր բզեզների համար): <i>Այս կենսամիջավայրերը կարող են ներառվել վերականգնված մարգագետնային կենսամիջավայրերի մեջ (տես վերևում), որոնք գտնվում են ջրամբարի տեղամասի մերձակայքում:</i> <i>Եթե տեղամասի շրջակա մարգագետիններում կիրառվի արոտավայրերի կայուն կառավարում, ապա այդ տարածքները նույնպես կարող են հաշվի առնվել փոխհատուցման մեջ:</i>			
Ջրային տեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Ջրային տեսակներ 1) Իրականացնել գործող լճակի մասնագիտացված գնահատում երկկենցաղների փորձագետների կողմից՝ գնահատելու դրա ջրամբարի վերածվելու հնարավոր ազդեցությունները և պարզելու, թե արդյոք ջրամբարը կմնա կենսունակ բնադրավայր և, հնարավոր է զուգավորման միջավայր Սիրիական սխտորագորտի (<i>Pelobates syriacus</i>) համար, 2) Եթե լճակի փոխարինումը ջրամբարով համարվի անհնարին, ապա կառուցել նմանատիպ լճակ ջրամբարի հարևանությամբ:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<u>Նախնական քանակական գնահատում</u> Ջրային կենսամիջավայրի (գործող լճակի) կորսված ընդհանուր մակերեսը կազմում է 1,42 հա: Փոխհատուցվող ջրային կենսամիջավայրերի վերջնական մակերեսը պետք է հաշվարկվի ուսումնասիրությունից հետո:			
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում պատահարներ և միջադեպեր:	Հանրային օբյեկտների և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցություններ (8.3.2)	1) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան (ԵԿՊ), որը նպատակ ունի նվազագույնի հասցնել տարածաշրջանային և տեղական ճանապարհային ենթակառուցվածքների վրա ճնշումը և հնարավորինս խուսափել զգայուն կլանիչներից, 2) Պարտավորեցնել կառուցման կապալառուին բժշկական կետ հիմնել աշխատանքային կացարաններից առնվազն մեկում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԵԿՊ մշակված և հաստատված է:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Հողի օտարում և փոխհատուցում: Ծրագրի շահառուներից բողոքների և մտահոգությունների ընդունում և գրանցում, խնդիրների ուսումնասիրություն, լուծումների տրամադրում և հաղորդակցության ու	Ազդեցություն հողի սեփականության վրա (8.3.3)	1) Մշակել Ծրագրի Տարաբնակեցման Պլան (ՏՊ)՝ հիմնվելով Տարաբնակեցման Շրջանակի (ՏՇ) վրա, ապահովել, որ բոլոր ազդակիր բնակավայրերի, այդ թվում՝ խոցելի տնային տնտեսությունների համար անհրաժեշտ մեղմացնող միջոցառումները ներառվեն և իրականացվեն,	Առանձին բյուջե ՏՊ խորհրդատուի համար:	ՏՇ-ը բողոքարկման մեխանիզմով և ՏՊ-ն մշակված և իրականացված են:	ՄԱԻ - ՏՊ խորհրդատու համայնքի ղեկավարի և հողերի կառավարման մարմինների հետ, Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
փաստաթղթավորման ապահովում ամբողջ լուծման գործընթացի ընթացքում:		<p>2) Ապահովել, որ բոլոր ազդակիր բնակավայրերում՝ համաձայն ՏՊ-ի, անցկացվեն հանրային խորհրդակցություններ Ծրագրի Ազդեցության Ենթարկված Անձանց (ԾԱԵԱ) հետ՝ ներկայացնելու Ծրագրի նպատակները, հողի ձեռքբերման և փոխհատուցման գործընթացի փուլերը, «վերջնաժամկետի» հայեցակարգը, հիմնական իրավասությունը և իրավունքները, հարցման և վերաբնակեցման ժամանակացույցերը:</p> <p>3) Ստեղծել բողոքարկման մեխանիզմ՝ Ծրագրին վերաբերող մտահոգությունները լուծելու համար:</p>			
Շինանյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	<p>1) Մշակել ԵԿՊ, որը առնվազն պետք է ներառի՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հնարավորության դեպքում խուսափել համայնքային մոտեցման ճանապարհներից և փաստաթղթավորել ճանապարհների որակը դրանց օգտագործումից առաջ, - Օպտիմալացված երթուղիներ և ժամեր՝ նյութեր, մասնավորապես՝ ծանր (օրինակ՝ խողովակներ) տեղափոխելու համար՝ համաձայնեցված ճանապարհային 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ը և ԱԻՊԱՊ-ի մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկել է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>ոստիկանության և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ,</p> <p>- Տրանսպորտային ուղիների երկայնքով զգայուն կլանիչների (դպրոցներ, հիվանդանոցներ, բնակելի տարածքներ, այլ սոցիալական ենթակառուցվածքներ) նույնականացում և անհրաժեշտության դեպքում մեղմացնող միջոցառումների մշակում,</p> <p>2) Պատշաճ սպասարկել մեքենաները՝ աղմուկը նվազեցնելու և ջանքեր գործադրել աշխատանքը ցերեկային ժամերով սահմանափակելու համար,</p> <p>3) Աշխատողների վարակիչ հիվանդությունների առկայության գնում և անհրաժեշտության դեպքում ապահովել բժշկական սպասարկում՝ տեղական բնակչության վրա տարածումը նվազեցնելու համար,</p> <p>4) Տեղադրել ֆիզիկական արգելապատնեշներ, ապահովել շինհրապարակ մուտքի սահմանափակում,</p> <p>5) Մշակել և իրականացնել արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և արձագանքման պլան ճրագրի</p>			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		կենսացիկլի համար (տես Գլուխ 8.4), 6) Տեղի բնակիչներին տեղեկացնել շինարարության ժամանակացույցի, ռիսկերի և անվտանգության միջոցառումների մասին:			
Բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում	Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանում (8.3.6)	Մշակել Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան (ԱԱԱԱՊԿՊ), որը պետք է ներառի կառուցման փուլում ԱԱԱՊ ցուցանիշների կառավարման հիմնական տարրերը, այդ թվում՝ - ԱԱԱ դերերի և պատասխանատվությունների բաշխում, - ԱԱԱ ռիսկերի և վտանգների նույնականացում, - Տեղեկատվական հանդիպումներ, վերապատրաստում և գիտելիքների ստուգում, - ԱԱԱ ընթացակարգեր և կանոնակարգեր, - Բժշկական զննում, - Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման մեխանիզմներ, - Վտանգավոր նյութերի, քիմիական նյութերի և նավթամթերքի/վառելիքի կառավարում, - Հրդեհային անվտանգություն և արտակարգ իրավիճակների արձագանքում,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԱԱԱՊԿՊ և ՊԿԿՊ մշակված և հաստատված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<ul style="list-style-type: none"> - Բարձր ռիսկային աշխատանքների իրականացում, - Անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործում, - Ենթակապալառուների վերահսկում, - Անվտանգության միջադեպերի հետաքննություն, - Անհամապատասխանության պատասխանատվության սահմանում և այլն: 			
Գործառնություններ և գործունեություն, որոնք առնչվում են աշխատանքի և աշխատանքային պայմաններին, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կացարանային օբյեկտների կառավարումը:	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ներառել ազգային աշխատանքային օրենսդրության և ՎՋԵԲ ԻՊ 2-ի պահանջները Կառուցման կապալառուի պայմանագրային դրույթներում, 2) Մշակել Աշխատանքի և Աշխատանքային Պայմանների Կառավարման Պլան (շինարարությունից առնվազն մեկ ամիս առաջ), 3) Մշակել և իրականացնել Շինարարական Ճամբարի Կառավարման Պլան, ներառյալ ենթապլաններ՝ ճամբարի վարքականոնի և ճամբարի կառավարման համար, որոնք պետք է ներառեն աշխատողների կացարանների պահանջներ՝ համաձայն ՀՀ աշխատանքային, սանիտարական և առողջապահական նորմերի, ՎՋԵԲ ԻՊ 2-ի, ՄՖԿ/ՎՋԵԲ «Աշխատողների կացարաններ». 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ՎՋԵԲ ԻՊ2-ի համապատասխան պահանջները ներառված են կառուցման պայմանագրում: Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլանը և շինարարական ճամբարի կառավարման պլանը մշակված և հաստատված են:	<p>Մ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) (1-ին կետի համար) և Կառուցման կապալառու (2-րդ և 3-րդ կետերի համար):</p> <p>Հ - Վերահսկող ինժեներ (2-րդ և 3-րդ կետերի համար):</p> <p>ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՋԵԲ:</p>

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		գործընթացներ և ստանդարտներ» ուղեցույցի դրույթների, ԱՄԿ-ի Աշխատողների կեցավայրերի նկատմամբ առաջարկությունների (1961, թիվ 115), ինչպես նաև գենդերային առանձնահատկությունների: 4) Մշակել Տեղական Շբաղվածության և Գնումների Պլան (ՏՉԳՊ), որը պետք է առնվազն ներառի. - տեղական զբաղվածության նպատակներ և պարտավորություններ, - հնարավորության դեպքում տեղական մատակարարներից ապրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների գնման դրույթներ, - աշխատանքային չափորոշիչների և սոցիալական պաշտպանության պահանջներ՝ համաձայն ՎՋԵԲ-ի ԻՊ2-ի, - մոնիթորինգի և հաշվետվությունների ընթացակարգեր, - այս պահանջները գնումների և պայմանագրային փաստաթղթերում ներառելու միջոցառումներ:			
Աշխատողների և ազդեցության ենթարկված	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	Մշակել Գենդերային Բռնության և Ոտնձգության (ԳԲՈ) քաղաքականություն և նշանակել	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	ԳԲՈ ռիսկերի կառավարում, որոնք կապված են աշխա-	Մ - (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ		պատասխանատու անձանց՝ աշխատուժում և դրա սահմաններից դուրս ԳԲՈ դեպքերի կառավարման	պայմանագրի շրջանակներում	տողների և ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչների փոխազդեցությունների հետ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, միջադեպերը, արտահոսքերը և ճեղքվածքները	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	1) Մշակել Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգեր, 2) Մշակել տեղանքին հատուկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգեր այնպիսի իրավիճակների համար, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, միջադեպերը, արտահոսքերը և ճեղքվածքները: <i>Տես նաև Գլուխ 8.3.5. առաջարկվող միջոցառումները</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգերը մշակված և հաստատված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Հողային և փորման աշխատանքներ, քարհանքերի շահագործում, էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլն:	Ազդեցություն կյանքական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	1) Շինարարական աշխատանքների մեկնարկից առաջ մշակել Պատահական Գտածոների Ընթացակարգ (ՊԳԸ) ¹⁴ Ծրագրի համար, 2) Վարձել որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ, որը ներկա կլինի	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մշակվում և հաստատվում են ՊԳԸ-ները՝ մանրամասն դաշտային հնագիտական ուսումնասիրությունները ավարտվում են շինարարության մեկնարկից առաջ, բացի այդ կառուցման կապալառուի կազմում	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և ԿԳՄՄՆ (ՄԺԿՊ-ի համար): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:

¹⁴Այս ընթացակարգի ձևանմուշը կարելի է գտնել ՎԶԵԲ-ի 2023 թվականի ԻՊ8-ի ուղեցույցում հետևյալ հասցեով՝ <https://www.ebrd.com/documents/environment/guidance-note-performance-requirements-8-cultural-heritage.pdf>։ Բացի այդ, «պատահական գտածոների» վերաբերյալ կարգավորումները սահմանվում են «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ՀՀ թիվ ՀՕ-261 (1998) օրենքով։ Մասնավորապես, օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն, եթե շինարարական, գյուղատնտեսական և այլ աշխատանքների ընթացքում հայտնաբերվում է անհայտ պատմամշակութային հուշարձան/ժառանգություն, վերը նշված աշխատանքները պետք է դադարեցվեն, և տեղական ինքնակառավարման մարմինները պետք է անհապաղ տեղեկացնեն լիազորված պետական մարմիններին։

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹³
		<p>շինարարական աշխատանքների ընթացքում և իրականացնի հնագիտական հսկողություն բոլոր շինհրապարակներում և անհրաժեշտության դեպքում օգնի իրականացնել բոլոր անհրաժեշտ մեղմացնող միջոցառումները,</p> <p>3) Կատարել մանրամասն դաշտային հնագիտական հետազոտություններ նախատեսված ջրամբարի և պատվարի տարածքներում և բուժֆերային գոտում, ինչպես նաև առաջարկվող սնուցման և ոռոգման ջրանցքների երկայնքով: Անհրաժեշտության դեպքում, շինարարական կապալառուն պետք է իրականացնի պաշտպանիչ պեղումներ՝ որակավորված մասնագետների հսկողության ներքո,</p> <p>4) Մշակել տեղանքին հատուկ Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլան (ՄԺԿՊ), որը պետք է վերանայվի և հաստատվի վերահսկող ինժեների, պատվիրատուի և լիազորված պետական մարմնի (Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն) կողմից:</p>		Ներգրավվում է որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ:	

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Բաժին Բ - ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՓՈԽ					
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկմամբ և նվազագույն աղմուկային բնութագրերով, 2) Կատարել օգտագործվող շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում, 3) Սորուն նյութերի տեղափոխման ժամանակ մեքենաների թափքը պահել ծածկված վիճակում, 4) Բաց տարածքներում՝ ներառյալ պահեստային կույտերից և հողի բերրի շերտի պահման վայրերից, իրականացնել փոշու նվազեցմանը միտված աշխատանքներ՝ կիրառելով վերահսկման միջոցներ, ինչպիսիք են ծածկումներ և պատնեշների տեղադրում, ինչպես նաև խոնավության մակարդակի բարձրացում, 5) Սահմանափակել հողային, այդ թվում փորման աշխատանքները 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Օդի, ջրի և հողի որակի մոնիթորինգի ծրագիրը մշակված է, հաստատված շինարարության մեկնարկից առաջ և իրականացվելու է շինարարության ընթացքում: Նշված բոլոր մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն կատարվում են ամբողջ շինարարության ընթացքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

¹⁵Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Ծ-շահագործում

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>ուժեղ քամիների ժամանակահատվածում,</p> <p>6) Շինարարական օբյեկտների և տեխնիկայի տեղակայման ժամանակ պետք է հաշվի առնել գերակշռող քամու ուղղությունները,</p> <p>7) Իրականացնել կանոնավոր ջրցան՝ ինչպես տարածքի, այնպես էլ մերձակա ճանապարհների վրա՝ հատկապես փորման և հողային աշխատանքների ընթացքում,</p> <p>8) Նվազեցնել փորման և հետլցման աշխատանքների միջև ընկած ժամանակահատվածը,</p> <p>9) Արգելել շինանյութերի և թափոնների այրումը:</p>			
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորում և այլն	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	<p>1) Հնարավորինս սահմանափակել շինարարական տարածքների և պահեստների տարածական սփռումը,</p> <p>2) Պահել շինանյութերը և վառելիքը նշանակված և պաշտպանված տարածքներում,</p> <p>3) Խուսափել գիշերային ժամերին ավելորդ լուսավորությունից և ապահովել, որ ցանկացած անհրաժեշտ լուսավորություն ուղղված լինի դեպի ներքև և պաշտպանված լինի լույսի</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը լանդշաֆտի վրա նվազագույնի է հասցվում առաջարկվող միջոցառումների իրականացման միջոցով:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԵԲԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		տարածումը նվազեցնելու համար, 4) Վերականգնել խախտված տարածքները և անհապաղ հեռացնել ժամանակավոր կառույցներն ու սարքավորումները աշխատանքների ավարտից հետո:			
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորում և այլն	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	1) Շրջանցիկ առուներ կամ բերմաներ. մակերևութային հոսքը վերողղել խախտված տարածքներից, 2) Հողի պատշաճ հարթեցում՝ թեքությունները կայունացնելու և ջրի հոսքը վերահսկվող ուղղությամբ ուղղորդելու նպատակով, 3) Թեքության կոտորիչներ. երկար լանջերը բաժանում են ավելի փոքր հատվածների՝ երոզիայի ներուժը նվազեցնելու համար, 4) Փուլային շինարարություն՝ միաժամանակյա հողի փորման աշխատանքների սահմանափակման նպատակով, 5) Հնարավորության դեպքում խուսափել հողային աշխատանքների իրականացումից անձրևային եղանակներին՝ երոզիայի ռիսկը նվազեցնելու համար:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորման տարածքների ստուգումները պարբերաբար իրականացվում են, իսկ նստվածքի վերահսկման միջոցառումները արդյունավետորեն պահպանվում են՝ ապահովելու համար երկրաբանական պայմանների կայունությունը Ծրագրի տարածքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հանքի փորման աշխատանքներ, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինարարական նյութերի և հողային մնացորդների պահեստավորում և այլն	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	Ջրի աղտոտում 1) Կառուցել միջանկյալ հավաքման ավազաններ հոսք առաջացնող և ստորին ջրային հոսանքների միջև՝ ջրային մարմիններ հոսքը կարգավորելու համար: Այս ավազանները թույլ կտան հողի մասնիկներին նստել հատակին, այդպիսով նվազեցնելով հոսքի պղտորությունը, 2) Սահմանափակել Արթիկջուր գետի մոտակայքում փորման և այլ հողային աշխատանքները անձրևոտ սեզոնի ընթացքում, 3) Արգելել չմաքված կեղտաջրերի հոսքը մակերևութային ջրային մարմիններ, 4) Որտեղ հնարավոր է, կառուցել տեղական պարագծային դրենաժներ աշխատանքային տարածքների շուրջ (օրինակ՝ պահեստավորման և կայանատեղիների տարածքներ)՝ աղտոտված հոսքը հավաքելու և դրա արտահոսքը մակերևութային ջրային ռեսուրսներ կանխելու համար:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մակերևութային ջրերի որակը պահպանվում է և շինարարական աշխատանքներից առաջացող բացասական ազդեցությունները նվազեցվում են՝ մեղմացման միջոցառումների կիրառման միջոցով:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Վերին հողի շերտի հեռացում, պահեստավորում, տեղափոխում, կրկնակի օգտագործում, բեռնման	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Բուսահողի կառավարում 1) Իրականացնել բուսահողի հեռացումը, տեղափոխումը, պահեստավորումը և օգտագործումը՝ համաձայն ՀՀ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բուսահողի կառավարման պլանի դրույթները իրականացվում և վերահսկվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու որակավորված մասնագետի աջակցությամբ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
և բեռնաթափման աշխատանքներ:		<p>կառավարության թիվ 1396-Ն և թիվ 1404-Ն որոշումների,</p> <p>2) Բուսահողը պահեստավորել առանձին՝ խոսափելու համար այն այլ հողային զանգվածի հետ խառնվելու և դրա սերմերի վերականգման բնական հատկությունը պահպանելու նպատակով՝ մինչև շինարարական աշխատանքների ավարտը,</p> <p>3) Բուսահողի կույտերը տեղակայել ջրային հոսանքներից առնվազն 50 մ հեռավորության վրա՝ ջրի ֆիլտրացիոն կորուստներից խոսափելու համար,</p> <p>4) Խոսափել բուսահողի կույտերը պլանավորված հողային աշխատանքների տարածքին մոտ տեղակայելուց,</p> <p>5) Կույտերի բարձրությունը սահմանափակել առավելագույնը 3 մետրով և ապահովել, որ թեքության անկյունը չգերազանցի 25°-ը,</p> <p>6) Բուսահողի բոլոր կույտերը հստակ պիտակավորել՝ հեշտ ճանաչելիության համար,</p> <p>7) Հողի էրոզիայից խոսափելու նպատակով բուսահողի կույտերը ծածկել, սակայն այն տարածքներում, որտեղ հողի</p>			<p>Վ - Վերահսկող ինժեներ:</p> <p>Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՇԵԲ</p>

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		բնական վերականգնում չի արձանագրվել, 8) Բուսահողի կույտերը ցանկապատել՝ Ծրագրի տրանսպորտային միջոցների կողմից չարտոնված մուտքից և հողի խտացումից խուսափելու համար, 9) Պահեստավորված բուսահողը վերօգտագործել խախտված տարածքների բարեկարգման և/կամ Ծրագրի տարածքում ծառատունկի իրականացման նպատակով՝ ջրամբարի և պատվարի շինարարության ավարտից հետո:			
Հանված հողերի, շինարարական և վտանգավոր նյութերի, այդ թվում՝ նավթամթերքների տեղափոխում, պահեստավորում և օգտագործում, ինչպես նաև շինարարական տեխնիկայի և բեռնատարների լիցքավորում: Շինհրապարակում դաշտային		Վտանգավոր նյութեր 1) Վտանգավոր բոլոր նյութերը պահեստավորել հստակ պիտակավորված, անվտանգ և օդափոխվող տարածքներում, 2) Վտանգավոր նյութերի տարաները պետք է հստակ պիտակավորված լինեն՝ ըստ պարունակության և վտանգավորության, 3) Տարածքները հագեցնել արտահոսքի արձագանքման հավաքածույով և աշխատակիցներին վերապատրաստել արտակարգ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բուսահողի կառավարման պլանի դրույթները իրականացվում և վերահսկվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու որակավորված մասնագետի աջակցությամբ: Վ - Վերահսկող ինժեներներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՇԵԲ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
աշխատանքների ընթացքում փխրուն նյութերի պատահական թափումներ, նավթի, վառելիքի և այլ հեղուկ քիմիական նյութերի արտահոսքեր:		<p>իրավիճակների արձագանքման հարցում,</p> <p>4) Վտանգավոր բոլոր նյութերի համար տարածքում պահպանել նյութերի Անվտանգության Տվյալների Թերթիկներ (ՆԱՏԹ),</p> <p>5) Անհամատեղելի վտանգավոր նյութերը չպետք է պահվեն միասին,</p> <p>6) Վտանգավոր նյութերի պահեստավորման տարածքները պետք է հագեցած լինեն աչքի լվացման հավաքակաճուներով և հրդեհաշիջման միջոցներով,</p> <p>7) Օգտագործել համապատասխան անհատական պաշտպանիչ միջոցներ (ԱՊՄ):</p> <p>Հողի աղտոտում</p> <p>1) Տեղափոխել փխրուն նյութերը՝ օգտագործելով ջրակայուն ծածկերով հագեցած բեռնատարներ,</p> <p>2) Շինարարական և այլ սորուն նյութերը պահեստավորել առանձին հատկացված, ցանկապատված տարածքներում՝ անջրաթափանց ծածկով,</p> <p>3) Նավթամթերքները և քիմիական նյութերը պահել առանձին՝ հատուկ տարաներում կամ բաքերում, որոնք տեղադրված են երկրորդային պահման վայրերում</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>կամ տակդիրների վրա (տարայի ծավալի 110%-ի չափով),</p> <p>4) Նավթամթերքների, վառելիքի և այլ քիմիական նյութերով լիցքավորումը իրականացնել միայն հատուկ պատրաստված պաշտպանիչ պատնեշների վրա,</p> <p>5) Նավթամթերքների և քիմիական նյութերի պահեստավորման տարածքները, ինչպես նաև այդ նյութերը տեղափոխող բեռնատարները հագեցնել համապատասխան արտահոսքի հավաքման հավաքածուներով,</p> <p>6) Վառելիքի, շարժիչի յուղի կամ քիմիական նյութերի պատահական արտահոսքի դեպքում անմիջապես դադարեցնել աշխատանքները: Աղտոտված հողը վերականգնել՝ հեռացնելով վնասված շերտը (որն ենթակա է վտանգավոր թափոնի կարգավիճակի) և փոխարինելով այն մաքուր հողով,</p> <p>7) Աշխատակիցներին վերապատրաստել շինարարական աշխատանքների անվտանգ իրականացման և շրջակա միջավայրի հետ կապված արտակարգ դեպքերին արձագանքելու ընթացակարգերի վերաբերյալ,</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		8) Կուտակված հողային զանգվածի կույտերի բարձրությունը չպետք է գերազանցի 3 մետրը, իսկ թեքության անկյունը՝ 25°-ը: Կույտերը կառավարել՝ երոզիայից և ջրի հոսքից խուսափելու նպատակով:			
Կառուցման փուլի ընթացքում առաջացող բոլոր թափոնների առաջացման գործընթացները և գործունեությունները	Թափոնների առաջացում և կառավորում (8.2.9)	Հիմնական 1) Վերապատրաստել թափոնների կառավարմամբ զբաղվող աշխատակիցներին՝ ԹԿՊ-ի դրույթների վերաբերյալ, 2) Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում կիրառել թափոնների կառավարման մոտեցումը (կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում), 3) Մշակել և կիրառել շինարարական աշխատանքների համար թափոնների հավաքման և մշակման ընթացակարգեր, 4) Շինհրապարակն ու շինարարական ճամբարները համալրել թափոնների առանձին հավաքման / պահեստավորման տարաներով և վայրերով, 5) Թափոնների պահեստավորման / հավաքման տարածքները կահավորել ցանկապատերով, հրդեհաշիջման	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ջրամբարի շինարարության փուլում թափոնների կառավարումը պետք է իրականացվի գործող ազգային օրենսդրության, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքների և Լավագույն Միջազգային Գործելակերպի համաձայն:	Ի - Կառուցման կապալառու Վ - Վերահսկող ինժեներ Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>սարքավորումներով, երկրորդային կուտակման տարաներով, նավթային և քիմիական նյութերի արտահոսքի մաքրման հավաքածուներով և այլն,</p> <p>6) Հեղուկ թափոնները պահեստավորել հերմետիկ փակվող, արտահոսքից պաշտպանված տարաներում,</p> <p>7) Պայմանագրեր կնքել արտոնագրված թափոնների կառավարման (վերամշակում, մշակում, հեռացում) ընկերությունների հետ՝ առաջացած թափոնները նրանց փոխանցելու նպատակով:</p> <p>Թափոնների տեղափոխում</p> <p>1) Բոլոր տեսակի թափոնները տեղափոխել համապատասխան, հերմետիկ փակվող և ծածկված բեռնատարներով՝ ճանապարհներին և շրջակա միջավայրում դրանց արտահոսքից կամ ցրումից խուսափելու նպատակով,</p> <p>2) Արգելել թափոնների տեղադրումը տեղափոխման երթուղու երկայնքով և/կամ դրանց հեռացումը չարտոնագրված վայրերում,</p> <p>3) Թափոնների առաջացման վայրից դրանց պահեստավորման</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>և վերամշակման / հեռացման վայր տեղափոխման համար կընտրվեն նվազագույն ռիսկ պարունակող երթուղիները,</p> <p>4) Թափոնների տեղափոխմամբ զբաղվող վարորդներին հրահանգել թափոնների տեղափոխման անվտանգության կանոնների վերաբերյալ:</p> <p>Կենցաղային թափոնների կառավարում</p> <p>1) Շինհրապարակը կահավորել կենցաղային թափոնների հավաքման տարաներով / աղբամաններով,</p> <p>2) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ շինհրապարակից և շինարարական ճամբարներից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար:</p>			
Շինհրապարակի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, քարհանքերի շահագործում, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն:	Աղմուկի և թրթռման ազդեցությունը (8.2.10)	1) Բոլոր դիզելային շարժիչով աշխատող տրանսպորտային միջոցներն ու սարքավորումները (օրինակ՝ գնեռատորներ և օդային կոմպրեսորներ) պահել սարքին տեխնիկական վիճակում: Սա մասնավորապես ներառում է մուտքային և արտանետման ձայնամեղմիչների պարբերական ստուգումն ու անհրաժեշտության դեպքում՝ փոխարինումը,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Շինարարական աշխատանքներից առաջացող աղմուկի և թրթռումների ազդեցությունները արդյունավետորեն վերահսկվում են՝ թույլատրելի մակարդակների գերազանցումը կանխելու և մոտակա ընկալիչների	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>2) Պարբերաբար օգտագործվող տեխնիկան / տրանսպորտային միջոցները պետք է անջատվեն կամ աշխատեն նվազեցված հզորությամբ՝ երբ դրանց կարիքը չկա,</p> <p>3) Հնարավորության դեպքում՝ պարփակել աղմուկ առաջացնող սարքավորումները, սահմանափակել դրանց անընդհատ աշխատանքը, խուսափել աղմուկ առաջացնող սարքավորումների միաժամանակյա շահագործումից,</p> <p>1) Խուսափել տեխնիկայի անհարկի դանդաղ ընթացքից (դատարկ աշխատեցումից),</p> <p>2) Նվազեցնել սարքավորումների հետընթաց շարժի անհրաժեշտությունը՝ նվազեցնելու համար հետընթացի ազդանշանային ձայների հաճախականությունը,</p> <p>3) Խուսափել շինարարական տեխնիկայի անհարկի ազդանշաններից (ձայնային ազդանշան),</p> <p>4) Սահմանափակել բեռնատարների արագությունը՝ համայնքային ճանապարհներով երթևեկելիս չգերազանցելով 40 կմ/ժ,</p>		<p>վրա ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով:</p> <p>Աղմուկի և թրթռումների մոնիտորինգի պլանը իրականացվում է:</p>	

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>5) Նոր Կյանք և Մեղրաշեն բնակավայրերին տեղեկացնել շինարարական աշխատանքների ժամանակացույցի և տևողության մասին, հատկապես այն դեպքերում, երբ ակնկալվում է բարձր աղմուկ, ինչպես նաև պայթեցման աշխատանքներից առաջ,</p> <p>6) Ծանր բեռնատարների շարժը համայնքային ճանապարհներով բնակելի տարածքների մոտ արգելվում է ժամը 22:00-ից մինչև 06:00-ն ընկած ժամանակահատվածում:</p> <p>Ի լրումն վերոնշյալ միջոցառումների՝</p> <p>1) Պարտադիր դարձնել անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործումը, մասնավորապես՝ այնպիսի պաշտպանիչ միջոցների, որոնք ունակ են նվազեցնել ականջի մոտ աղմուկի մակարդակը՝ հասցնելով այն ընդունելի սահմանների,</p> <p>2) Աղմկոտ աշխատանքներ իրականացնող աշխատակիցներին տրամադրել լրացուցիչ 15 րոպեանոց կանոնակարգված ընդմիջում՝ յուրաքանչյուր 2 ժամ աշխատանքից հետո:</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Շինակյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում	Ազդեցություն երթևեկության վրա (8.2.11)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Կառուցել մոտեցման/մուտքի ճանապարհները՝ համաձայն Ծրագրի նախագծային փաստաթղթում նախատեսվածի, 2) Իրականացնել երթևեկության Կառավարման Պլանը, 3) Ծանր տեխնիկայի վարորդներին վերապատրաստել երթևեկության կառավարման ծրագրի հիմնական պահանջների վերաբերյալ, 4) Տեղեկացնել տեղի բնակիչներին սպասվող շինարարական երթևեկության ազդեցությունների մասին՝ շինարարության մեկնարկից առնվազն երկու շաբաթ առաջ, 5) Ծրագրի մեքենաների կողմից օգտագործվող ճանապարհները հագեցնել համապատասխան ճանապարհային անվտանգության նշաններով և պաստառներով, 6) Անհրաժեշտության դեպքում ապահովել լրացուցիչ անցումներ անասունների համար: 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ճանապարհային ռիսկերը նվազեցվում են ԵԿՊ-ի արդյունավետ իրականացման, վարորդների ուսուցողական ծրագրերի, ճանապարհների անվտանգության հստակ ցուցանակների և իրազեկող պաստառների տեղադրման միջոցով և այլն:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսական աշխարհ Պահպանել մարգագետնային կենսամիջավայրը՝ հիմնվելով տեղական բուսատեսակների վրա:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԿՄՊ ներդրված է: Խոտածածկ տարածքների պահպանում և պաշտպանություն:	ՄԼԻ - Կառուցման կապալառու Վ - Վերահսկող ինժեներ Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ: Կառուցման կապալառույի աշխատողների վարքագիծ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհի (բացառությամբ ստորև թվարկվածների) 1) Պլանավորել և սկսել կառուցման աշխատանքները ջրամբարի/պատվարի տարածքի մի եզրից. այս մոտեցումը թույլ կտա կենդանիներին լքել տարածքը, 2) Սկսել կառուցման աշխատանքները բազմացման շրջանից առաջ կամ հետո՝ մինչև ապրիլ կամ օգոստոսից հետո. սա կպաշտպանի կենդանիների կյանքը, ներառյալ նրանց սերունդներին, 3) Վերահսկել կառուցապատող ընկերության աշխատակիցների կողմից «Աշխատողների վարքագծի կանոնագրքի» պահպանումը՝ որսագողությունը կանխելու համար, 4) Մշակել «Աշխատողների վարքագծի կանոնագիրք» ջրամբարը շահագործող անձնակազմի համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը կենդանական աշխարհի տեսակների վրա նվազեցվում և/կամ մեղմացվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Տարածքի մաքրման և բուսականության հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենսակերպ վարող կենդանիներ 1) Նախքան ջրամբարի կառուցման մեկնարկը՝ հետազոտել	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	Ծրագրի ազդեցությունը նստակյաց կենդանիների վրա կանխարգելվում,	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն և/կամ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>շինհրապարակը, որսալ հայտնաբերված մոդեսներին, օձերին ու երկկենցաղներին և տեղափոխել նախակառուցման փուլում որոշված անվտանգ կենսամիջավայրեր,</p> <p>2) Նախքան ջրամբարի կառուցման մեկնարկը՝ միջոցներ ձեռնարկել առաջնահերթ պահպանության ենթակա տեսակներին՝ Շիդյովսկու դաշտամկանը և փոքրասիական գետնասկյուռին, ինչպես նաև այլ մանր կաթնասուններին տարածքից վանելու (հեռացնելու) համար,</p> <p>3) Նախքան ջրամբարի ջրածածկումը՝ հետազոտել տարածքը, որսալ հնարավորինս մեծ թվով առանձնյակներ, այդ թվում՝ օձեր, մոդեսներ ու երկկենցաղներ, և տեղափոխել նախակառուցման փուլում որոշված և/կամ նախապատրաստված անվտանգ կենսամիջավայրեր,</p> <p>4) Նախքան ջրամբարի ջրածածկումը՝ զննել փորսուղների և այլ կենդանիների քարտեզագրված բնակելի բները. եթե դեռևս կան մնացած առանձնյակներ, որսալ նրանց և</p>	պայմանագրի շրջանակներում:	Նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		տեղափոխել անվտանգ կենսամիջավայրեր:			
Թռչնատեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ Պահպանել մարգագետինների վերականգնված հատվածները:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԶԵԲ
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ Պահպանել ստեղծված կենսամիջավայրերը:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Ջրային տեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Ջրային տեսակներ 1) Նախքան ջրամբարի կառուցման մեկնարկը՝ որսալ Սիրիական սխտորագորտի շերտփուկներին և տեղափոխել նորաստեղծ լճակ: 2) Պահպանել ստեղծված կենսամիջավայրը և իրականացնել տեսակի կենսունակության մշտադիտարկում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը ջրային տեսակների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Շահառուների ներգրավման գործընթաց, աշխատողների հավաքագրում և վարձատրություն շինարարական	Ազդեցություն խոցելի խմբերի վրա (8.3.4)	Ազդակիր գյուղերի խոցելի տնային տնտեսություններ Իրագործել ՇՆՊ-ը ապահովելու համար, որ Ծրագրի և դրա հնարավորությունների մասին տեղեկատվությունը լայնորեն	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ՇՆՊ-ն արդյունավետորեն իրականացվում է: Շահառուների ներգրավում խոցելի խմբերի մասնակցությամբ, արդար հավաքագրում և	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
աշխատանքների ընթացքում:		<p>հասանելի լինի և հաղորդվի խոցելի, այդ թվում՝ կանանց գլխավորությամբ և գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող տարեց, ինչպես նաև աղքատության գծից ցածր գտնվող տնային տնտեսություններին:</p> <p>Կանայք</p> <p>Ծրագրի շինարարության փուլում պետք է ապահովվեն տղամարդկանց և կանանց համար հավասար զբաղվածության և վճարման հնարավորություններ:</p> <p>Ազդակիր գյուղերի խոցելի տնային տնտեսություններ</p> <p>1) Կիրառել ցածր եկամուտ ունեցող տնային տնտեսությունների համար ոռոգման ջրի կամ ջրամբարի հետ կապված ծառայությունների հասանելիության համար սուբսիդիաներ կամ նվազեցված վճարներ,</p> <p>2) Ապահովել ջրի թափանցիկ և արդար բաշխումը բոլոր ֆերմերներին՝ առաջնահերթություն տալով անապահով օգտագործողներին,</p> <p>3) Հեշտացնել ցածր եկամուտ ունեցող գյուղացիների համար</p>		հավասար վարձատրություն շինարարական աշխատանքների ընթացքում:	

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>Ֆինանսական կամ տեխնիկական աջակցության հասանելիությունը՝ ոռոգման առավելությունները մեծացնելու համար,</p> <p>4) Ապահովել, որ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ծրագրերը հստակորեն հաշվի առնեն խոցելի խմբերը, ներառյալ ջրհեղեղների կամ պատվարի արտահոսքի համար սահմանված տարիանման ուղիները և օգնությունը,</p> <p>5) Առաջնահերթություն տալ խոցելի խմբերի մասնակցությանը ջրօգտագործողների ընկերություններին կամ համայնքային որոշումների կայացմանը՝ ոռոգման գրաֆիկների և ջրամբարների կառավարման վերաբերյալ:</p>			
Արթիկի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում:	Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանում (8.3.6)	<p>1) Իրականացնել ԱԱևԱՊԿՊ դրույթները,</p> <p>2) Կատարել շինհրապարակի կանոնավոր աուդիտներ՝ կապալառուների ԱԱևԱՊ ցուցանիշների մշտադիտարկման նպատակով:</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Համապատասխանություն գործող ազգային օրենսդրությանը և ՄԼԳ-ին՝ ԱԱևԱՊ պահանջների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Գործառնություններ և գործունեություն, որոնք առնչվում են աշխատանքի և	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ	1) Սահմանել և պահպանել բողոքարկման մեխանիզմները, որոնք հասանելի կլինեն Ծրագրի ամբողջ աշխատուժին, ներառյալ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	Համապատասխանություն գործող ազգային օրենսդրությանը, ՎՁԵԲ-ի ԻՊ2-ին և ՄԼԳ-ին՝	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
աշխատանքային պայմաններին, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կացարանային օբյեկտների կառավարումը:	կապված ազդեցություններ (8.3.7)	անանուկ բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը: 2) Եթե նախատեսվում է լայնածավալ սպասարկում, պարտավորեցնել սպասարկման կապալառուին մշակել Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլան և աշխատողների վարքագծի կանոնագիրք (անհրաժեշտության դեպքում)՝ համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության և ՎՁԵԲ ԻՊՁ-ի, ցանկացած սպասարկման աշխատանքներից առնվազն մեկ ամիս առաջ և իրականացնել դրանք:	պայմանագրի շրջանակներում:	աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների վերաբերյալ:	Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Աշխատողների և ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	1) Կազմակերպել պարտադիր և պարբերական ուսուցումներ աշխատողների համար՝ բնակավայրերում օրինական վարքագծի պահանջների, վարքականոնի և ԳԲՈ քաղաքականության վերաբերյալ, ինչպես նաև դրանց անհամապատասխանության հետևանքների մասին, 2) Պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, որը ներառում է ԳԲՈ վերաբերյալ հատուկ մանդատ,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Կիրառվում է արդյունավետ բողոքարկման մեխանիզմ, ներառյալ գենդերային բռնության հետ կապված դեպքերի լուծման դրույթները:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		3) Կազմակերպել տեղեկատվական և իրազեկման արշավներ համայնքի անդամների, հատկապես կանանց և աղջիկների համար, 4) Համայնքներին տրամադրել տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես կարելի է օգտագործել բողոքների մեխանիզմը՝ ԳԲՈ խնդիրների մասին հաղորդելու համար:			
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, միջադեպերը, արտահոսքերը և ճեղքվածքները	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	Կառուցման աշխատողներ 1) Մշակել տեղանքին հատուկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգեր այնպիսի միջադեպերի համար, ինչպիսիք են սողանքները, մեքենաների վթարները կամ վտանգավոր նյութերի արտահոսքերը, 2) Հրդեհաշիջման սարքավորումները և առաջին բուժօգնության պարագաները պետք է հասանելի լինեն և պահպանվեն բոլոր շինհրապարակներում և առաքող մեքենաներում: Ընտրված աշխատողները պետք է վերապատրաստվեն դրանց օգտագործման վերաբերյալ: Ստորին բնակավայրերի բնակիչներ	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բոլոր շինարարական հարթակները համալրված են համապատասխան իրդեհաշիջման միջոցներով: Չգուշացման համակարգերը և սարքավորումները պատշաճ կերպով տեղադրված, պահպանված և գործառնական են (անհրաժեշտության դեպքում):	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ: Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		<p>1) Պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատման իրականացում,</p> <p>2) Պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատման և ջրիեղելի անվտանգության ստուգման ավարտից հետո դիտարկել վաղ նախագգուշացման համակարգի և տեղական համայնքներում փրկարարական սարքավորումների ապահովման անհրաժեշտությունը՝ պարբերաբար սպասարկման և արտակարգ իրավիճակներում տարհանման վարժանքների պահանջով,</p> <p>3) Մշակել երթևեկության և մուտքի կառավարման պլաններ՝ աշխատողների և տեղի բնակիչների համար վթարների ռիսկերը նվազեցնելու համար:</p>			
Հողային և փորման աշխատանքներ, քարհանքերի շահագործում, էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլն:	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	Վերապատրաստել համապատասխան անձնակազմին ՊԳԸ իրականացման գործում՝ ապահովելու համար, որ աշխատողները կարողանան հայտնաբերել հնարավոր պատահական գտածոները, կասեցնել աշխատանքները տարածքում և անհապաղ տեղեկացնել ղեկավարությանը: Պահպանել թարմացված	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Աշխատակազմը պատշաճ կերպով վերապատրաստված է և տեղեկացված է ՊԳԸ-ի դրույթների ու պահանջների մասին:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁵
		վերապատրաստման գրանցամատյան և ներառել համապատասխան տեղեկատվությունը կանոնավոր մոնիթորինգի հաշվետվություններում:			
Ազդակիր բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսեր, արարողություններ և տոնակատարություններ:	Ազդեցություն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Տարածել Երթևեկության Կառավարման Պլանի դրույթները գյուղական բնակչության շրջանում՝ նրանց աջակցելու խոսափել Սուրբ Ծննդյան, Նոր տարվա, Չատկի, Տրնդեզի, հարսանեկան և այլ տոնակատարությունների պլանավորման և լրացուցիչ անհարմարություններից:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրից ազդակիր բնակավայրերի բնակիչները տեղեկացված և իրազեկված են ճանապարհային երթևեկության կառավարման պլանի դրույթների և հնարավոր անհարմարությունները նվազեցնելու նպատակով առաջարկված միջոցառումների մասին:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Բաժին Գ - ՀԱՅԱԳՈՐԾՄԱՆ (ՍՊԱՍԱՐԿՄԱՆ) ՓՈԽԼ					
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների կանոնավոր սպասարկում	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	Պահպանման աշխատանքներ 1) Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Օգտագործվում է միայն ժամանակակից և պատշաճ կերպով սպասարկված	Ի - Օպերատոր («Ջրար» ՓԲԸ) կամ ներգրավված կապալառու: Վ - ՀՀԶԿ/ԾԻԳ

¹⁶Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Ս-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկման համակարգերով և ցածր աղմուկային բնութագրերով,</p> <p>2) Կատարել շինարարական տեխնիկայի կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում,</p> <p>3) Եթե սպասարկման ծառայությունները պատվիրակվում են երրորդ կողմի, կապալառուները պետք է օգտագործեն ժամանակակից, լավ պահպանված տեխնիկա, որը համապատասխանում է բոլոր կիրառելի տեխնիկական պահանջներին:</p>		շինարարական տեխնիկա:	Պ - Պետական տեսչական մարմին
Տեխնիկական և սպասարկման միջոցառումներ, որոնք հնարավոր է ներառել Ծրագրի նախագծային փաստաթղթերում	Օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	<p>Նախագծային փաստաթղթերում հնարավոր ներառվող տեխնիկական միջոցառումներ</p> <p>1) Դիտարկել ջրի աերացիոն համակարգերի կիրառումը՝ թթվածնով հարստացման և անաերոբ մեթանի արտադրության նվազեցման նպատակով</p> <p>2) Տեղադրել մակերեսային աերատորներ կամ ցրված օդային համակարգեր՝ թթվածնի մակարդակը բարձրացնելու համար</p> <p>3) Հեռացնել քայքայվող բուսական մնացորդները, մշակաբույսերի մնացորդները կամ աղբը՝</p>	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե համարվի նպատակահարմար Ծրագրի համար:	Առաջարկված սարքավորումները տեղադրված և շահագործվում են, մաքրման և մշակման միջոցառումները իրականացվում են:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու Շ - Օպերատոր Վ - ՀՀԶԿ/ԾԻԳ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>ջրամբարից և մուտքային հոսքերից</p> <p>4) Պահել ջրամբարի ափերը և մուտքային ջրանցքները մաքուր՝ օրգանական բեռնվածությունը նվազեցնելու նպատակով</p> <p>5) Ստեղծել բուսածածկ բուժերային գոտիներ՝ սննդանյութերի կլանման համար՝ մինչև դրանց հասնելը ջրամբարին:</p>			
Գյուղատնտեսական հողերի պլանավորում, նախագծում և մշակություն՝ Արթիկի ջրամբարի նախատեսվող գործունեության տարածքում	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	<p><i>Ժամանակի ընթացքում ջրամբարի պարագծի շուրջ բնական վերականգնումը և բուսականության աճը կարող են մեղմել տեսողական ազդեցությունը և նպաստել տարածքի ներդաշնակ ինտեգրմանը շրջակա լանդշաֆտի մեջ:</i></p> <p><i>Եթե ջրամբարը լավ ինտեգրվի բնական լանդշաֆտի հետ, այն կարող է դրականորեն ազդել տարածքի ընդհանուր տեսողական պատկերի վրա:</i></p> <p>Մշակութային լանդշաֆտ</p> <p>Խորհրդակցել ազդակիր բնակավայրերի ղեկավարների և հողատերերի հետ, ովքեր ծրագրի իրականացման արդյունքում կստանան ոռոգման ջուր, քննարկելու և համաձայնեցնելու ժամանակակից գյուղատնտեսական և ոռոգման տեխնոլոգիաների վրա հիմնված կարտոֆիլի և բանջարեղենի</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Արթիկի ջրամբարի նախատեսվող գործունեության տարածքում գյուղերի հողատերերն ու մշակողները պլանավորում և մշակում են իրենց գյուղատնտեսական հողամասերը՝ կիրառելով ժամանակակից, ջրախնայող և կայուն գյուղատնտեսական ու ոռոգման մեթոդներ:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ)

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		մշակության կազմակերպման նախագծային լուծումները: <i>Սա կարող է օրգանականորեն զարգացած մշակութային լանդշաֆտը վերածել նախագծված մշակութային լանդշաֆտի:</i>			
Ջրամբարի ամբողջ ավիամերձ հատվածում էրոզիա՝ շահագործման առաջին տարիներին ջրի ներթափանցման հետևանքով:	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	<p>1) Կենսաինժեներական / Բուսական միջոցառումներ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Տեղական խոտաբույսերի, թփերի և ծառերի տնկում՝ հողը արմատային համակարգերի միջոցով կայունացնելու և էրոզիան նվազեցնելու նպատակով, - Կենսաքայքայվող կամ սինթետիկ ծածկույթների օգտագործում, որոնք նպաստում են բուսականության աճին՝ միաժամանակ կանխելով հողի սկզբնական կորուստը: <p>2) Ափամերձ կայունացման միջոցառումներ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մեծ և դիմացկուն քարերի շերտերի տեղադրում խոցելի ավիամերձ հատվածներում՝ ալիքային էներգիան ցրելու և էրոզիան կանխելու նպատակով, - Թեք կառուցվածքների տեղադրում ավերին՝ ներհոսող ջրի էներգիան կլանելու և շեղելու համար 	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե համարվի նպատակահարմար ճրագրի համար	Ափամերձ հատվածներում էրոզիան վերահսկելու համար առաջարկված մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն իրականացվում են:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>3) Ջրամբարի շահագործման կառավարում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ջրամբարի աստիճանաբար լցում՝ ափամերձ հողերի կայունացման և հանկարծակի հագեցվածությունից խուսափելու նպատակով, - Շահագործման առաջին տարիներին խուսափել ջրի մակարդակի մեծ և արագ տատանումներից՝ նոր ափամերձ գոտիների ապակայունացումից զերծ մնալու համար <p>4) Էրոզիայի մշտադիտարկում և հարմար-վողական կառավարում:</p>			
Ջրի աղտոտում	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	<p>Ջրի աղտոտում</p> <p>1) Նվազեցնել Արթիկ գետ թափվող հնարավոր անձրևաջրերի և գյուղատնտեսական մակերևութային հոսքերը,</p> <p>2) Բացառել ջրամբար թափվող կենցաղային կամ արդյունաբերական գործունեությունից առաջացած արտահոսքերը:</p> <p>Հիդրոլոգիական ռեժիմ</p> <p>1) Տարեկան վերանայել ոռոգման ջրի և Էկոլոգիական թողքերի բացթողումների կառավարման պլանը կամ՝ խոշոր հիդրոլոգիական իրադարձություններից հետո՝ նոր</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ոռոգման ջուրը մատակարարվում է օգտատերերին այնպես, որպեսզի ապահովվի նվազագույն Էկոլոգիական թողքը: Ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլանը մշակված է և իրականացվելու է շահագործման փուլում:	ԻԱՇ - Օպերատորը՝ ՋՕԸ և ազդակիր համայնքի հետ միասին: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>տվյալները, կարգավորող փոփոխությունները և գործնական փորձը ներառելու նպատակով,</p> <p>2) Ջրամբարի ցածր մակարդակի կամ ծայրահեղ երաշտային պայմանների դեպքում կիրառել առաջնահերթության արձանագրություն, որը ապահովում է էկոլոգիական թողքերի պաշտպանությունը՝ մինչև նախապես սահմանված նվազագույն շեմը, նախքան ջրի բաշխումը ոռոգման նպատակով:</p>			
Ոռոգման ջրի մատակարարում վերջնական օգտագործողներին		<p>Նախաշահագործման փուլ - Ջրի կորուստներ</p> <p>1) Մշակել ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլան:</p> <p>Շահագործման փուլ - Ջրի կորուստներ</p> <p>2) Իրականացնել ջրամբարի օժանդակ ենթակառուցվածքների տեխնիկական սպասարկում՝ վթարներն ու խափանումները կանխելու նպատակով՝ համաձայն ջրամբարի սպասարկման պլանի:</p>			<p>ԻևՇ - Օպերատոր: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):</p> <p>ԻևՇ - Օպերատոր: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):</p>
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների կանոնավոր սպասարկում	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Գործող ջրամբարների պահպանման աշխատանքները պատվիրակել կապալառուներին, որոնք հագեցած են ժամանակակից և տեխնիկապես սպասարկված սարքավորումներով:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Շահագործվում են միայն ժամանակակից և սպասարկվող շինարարական մեքենաներ:	ԻևՇ - Օպերատորը կամ վարձված կապալառու: Վ - ՀՀԶԿ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Շինարարության փուլում թափոնների առաջացման հետ կապված բոլոր գործընթացներն ու գործողությունները	Թափոնների առաջացում և կառավորում (8.2.9)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ստանալ ջրամբարների շահագործման հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն տեղական թափոնների կառավարման օրենսդրության (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով), 2) Մշակել և գործարկել ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար Թափոնների Կառավարման Պլան (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով), 3) Կիրառել թափոնների կառավարման հիերարխիայի մոտեցումը (կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում)՝ առաջացած թափոնների համար, 4) Տարածքը կահավորել թափոնների հավաքման և պահեստավորման տարաներով և վայրերով, 5) Պայմանագրեր կնքել թափոնների հետ գործածության (վերամշակում, մշակում, հեռացում) լիցենզավորված ընկերությունների հետ՝ 	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ջրամբարի շահագործման փուլում թափոնների կառավարումը պետք է իրականացվի գործող ազգային օրենսդրության, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքների և ՄԼԳ-ի համաձայն:	<p>Պ - Պետական տեսչական մարմին:</p> <p>Մ,ԻևՇ - Օպերատոր: Վ - ՀՀԶԿ: Պ - Պետական տեսչական մարմին:</p>

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		առաջացած թափոնները նրանց հանձնելու համար, 6) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ ջրամբարի տարածքից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար:			
Բուսականության տեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենսամիջավայրեր Իրականացնել փոխհատուցման (օֆսեթ) նախագիծը՝ հետևյալ կենսամիջավայրերը պահպանելու/վերականգնելու համար. E1.2 Բազմամյա կրային մարգագետիններ և հիմնային տափաստաններ = 62Հ0* Պոնտո-սարմատյան տափաստաններ, և, հնարավորության դեպքում, կառուցել ջրային կենսամիջավայր. C1.4 Մշտական դիստրոֆիկ/տորֆային լճեր, լճակներ և ջրավազաններ = 3160 Բնական դիստրոֆիկ/տորֆային լճեր և լճակներ:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Բոլոր առաջարկված մեղմացման միջոցառումները արդյունավետորեն իրականացվում են:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն՝ ՀՀԶԿ/ԾԻԳ-ի միջոցով: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:
Բուսատեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն.	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսական աշխարհ Պահպանել մարգագետնային կենսամիջավայրը՝ հիմնվելով տեղական բուսատեսակների վրա:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Խոտածածկ տարածքների պահպանում և պաշտպանություն:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՉԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Օպերատորի աշխատողների վարքը	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհ Վերահսկել ջրամբարը շահագործող անձնակազմի կողմից «Աշխատողների վարքագծի կանոնագրի» պահպանումը՝ շահագործման փուլում որսագործությունը կանխելու նպատակով:	-	Ջրամբարի օպերատորի անձնակազմը կանոնավոր մասնակցում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքման ուսուցումներին և գործնական վարժանքներին, մշտապես օգտագործում է համապատասխան անհատական պաշտպանիչ միջոցներ, իսկ ազդակիր բնակավայրերը ապահովված են անհրաժեշտ անվտանգության ցուցանակներով և սարքավորումներով:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև կենսամիջավայրերի պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենսակերպ վարող կենդանիներ 1) Ներդնել կամ աջակցել արոտավայրերի կայուն կառավարման կիրառմանը պլանավորված ջրամբարի շրջակա տարածքներում. կենսամիջավայրերի որակի բարելավումը կարող է ապահովել սննդի ավելի բազմազան պաշար մանր կաթնասունների, սողունների և սիրիական	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>սխտորագորտի համար՝ դրանով իսկ նպաստելով տեսակների պոպուլյացիայի խտության աճին,</p> <p>2) Պահպանել ժայռային կենսամիջավայրերը, որոնք ծառայում են որպես վերաբնակեցված օձերի և մողեսների ապրելավայրեր ջրածածկվող տարածքի մերձակայքում:</p> <p><u>Նախնական քանակական գնահատում</u></p> <p>Առաջնահերթ պահպանության ենթակա տեսակների համար որպես նվազագույն փոխհատուցման տարածքներ (բազմապատկիչ 1, «կորստի բացառման» մոտեցում)՝ փոքրասիական գետնասկյուռ (1,1 հա), Շիդլովսկու դաշտամուկ (6,49 հա), Վալենտինի մողես (1,19 հա), կարող են փոխհատուցվել 28,54 հա մակերեսով մարզագետնային կենսամիջավայրի պահպանման/վերականգնման շրջանակներում (տես վերևում):</p> <p>Կենսամիջավայրերի ստեղծման և պահպանման վերաբերյալ առաջարկությունները, ներառյալ բազմապատկիչները, պետք է մշակվեն Կենսաբազմազանության միջոցառումների պլանում (ԿՄՊ):</p>			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Թռչնատեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ 1) Արթիկ համայնքում ներդնել կամ աջակցել արոտավայրերի կայուն կառավարում՝ մարգագետնային կենսամիջավայրի որակը բարելավելու, անողնաշարավորների քանակն ու բազմազանությունը ավելացնելու և ժուլանի և այգու դրախտապանի համար անհրաժեշտ սննդի պաշարն ապահովելու նպատակով, ինչը կնպաստի նրանց պոպուլյացիայի խտության հնարավոր աճին: 2) Պահպանել մարգագետինների վերականգնված հատվածները:.	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ 1) Արթիկ համայնքում՝ ջրամբարի տեղամասի շրջակայքում, ներդնել կամ աջակցել արոտավայրերի կայուն կառավարման կիրառմանը, ինչը կարող է բարելավել մարգագետնային կենսամիջավայրի որակը, 2) Պահպանել ստեղծված կենսամիջավայրերը:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի ղեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:
Ջրային տեսակների պահպանություն		Ջրային տեսակներ Պահպանել ստեղծված կենսամիջավայրը և իրականացնել տեսակի կենսունակության մշտադիտարկում:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը ջրային տեսակների վրա կանխվում, նվազեցվում,	ՄԱԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԱՊ - Ազդակիր համայնքի

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
				մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	դեկավարություն՝ Պատվիրատուի (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) կողմից տրամադրվող ուսուցողական աջակցություն:
Ռոռզման ջրի մատակարարում վերջնական օգտագործողներին: Գյուղատնտեսական հողերի ոռոգում Արթիկի ջրամբարի ջրով:	Հանրային օբյեկտների և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցություններ (8.3.2)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ապահովել ջրի արդարացի բաշխումը բոլոր շահառուներին՝ կանխելով հակամարտությունները և բարձրացնելով համակարգի նկատմամբ վստահությունը, 2) Վարձել տեղական աշխատուժ ջրամբարի սպասարկման, ջրանցքների կառավարման և մոնիթորինգի գործունեության համար՝ մշտական աշխատատեղեր ստեղծելու համար, 3) Վերապատրաստել տեղական անձնակազմին և ֆերմերներին ոռոգման կառավարման, ջրի խնայողության տեխնիկայի և հարակից ենթակառուցվածքների սպասարկման ոլորտում: 	-	Հնարավորինս շատ կաթիլային ոռոգման համակարգեր են ներդրվում: Առաջնահերթություն է տրվում խոցելի խմբերի մասնակցությանը ջրօգտագործողների ընկերություններին կամ համայնքային որոշումների կայացմանը ոռոգման վերաբերյալ:	Ի - Մասնագիտացված կազմակերպություն, Օպերատորի կողմից ուսուցման աջակցությամբ: ՎԱՊ՝ Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):
Արթիկի ջրամբարի շահագործումը:		<ol style="list-style-type: none"> 1) Կատարել ջրամբարի շահագործման համար ծանր տրանսպորտային միջոցների կամ ավելացած երթևեկության ենթարկվող մուտքի ճանապարհների և կամուրջների կանոնավոր ստուգումներ և սպասարկում, 	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ջրամատակարարման ենթակառուցվածք:	Ի՝ Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և օպերատոր: ՎԱՊ՝ Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>2) Նախագծել այլընտրանքային երթուղիներ կամ ամրապնդել առկա ենթակառուցվածքները՝ սպասարկման մեքենաները և համայնքային երթևեկությունը կառավարելու համար:</p> <p>3) Պահպանել պատվարի, ջրհեռների և ջրատարի կառույցները՝ ջրի վերահսկվող արտահոսքերն ապահովելու և հոսանքն ի վար հանրային ենթակառուցվածքների ջրհեղեղների վնասումից խուսափելու համար:</p>			
Հողի օտարում և փոխհատուցում: Ծրագրի շահառուներից բողոքների և մտահոգությունների ընդունում և գրանցում, խնդիրների ուսումնասիրություն, լուծումների տրամադրում և հաղորդակցության ու փաստաթղթավորման ապահովում ամբողջ լուծման գործընթացի ընթացքում:	Ազդակիր գյուղերի բնակիչներ (8.3.3)	Մշակել և իրականացնել Տարաբնակեցման պլան՝ ապահովելու համար, որ համայնքային հողերի համար փոխհատուցումը լիովին տրամադրվի տեղում ցանկացած շինարարական աշխատանք սկսելուց առաջ:	Առանձին բյուջե ՏՊ խորհրդատուի համար:	ՏՀ-ը բողոքարկման մեխանիզմով և ՏՊ-ն մշակված և իրականացված են:	ՄԱԻ - ՏՊ խորհրդատու համայնքի ղեկավարի և հողերի կառավարման մարմինների հետ, Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ) և ՎԶԵԲ:
Նյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	<p>1) Հսկել ջրամբարի տեխնիկական վիճակը, ապահովել ժամանակին սպասարկում,</p> <p>2) Անցկացնել համայնքի իրազեկման արշավներ խեղդվելու</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:		ՄԱԻ - Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ)

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Արթիկի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում:		<p>ռիսկերի վերաբերյալ, մասնավորապես՝ ուղղված երեխաներին,</p> <p>3) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան՝ սպասարկման աշխատանքների կատարման համար ծանր տեխնիկայի կամ մեծ թվով տրանսպորտային միջոցների օգտագործման հետևանքներին արձագանքելու համար:</p> <p>4) Մշակել Արտակարգ Իրավիճակներին Պատրաստվածության և Արձագանքման Պլանը (տես Բաժին 8.4):</p>			
Արթիկի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում	Աշխատանքի անվտանգություն և առողջության պահպանում (8.3.6)	<p>1) Մշակել ԱԱԱՊ ընթացակարգեր/ հրահանգներ՝ սպասարկման և վերանորոգման աշխատանքների համար,</p> <p>2) Հետևել համապատասխան ազգային ԱԱԱՊ օրենսդրության պահանջներին:</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	ԱԱԱՊ ընթացակարգերը պատրաստված են և իրականացվում են: Օպերատորի գործունեությունը համահունչ է ազգային ԱԱԱՊ պահանջներին:	ՄԼԻ - Օպերատոր: Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ): Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին:
Աշխատուժի և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործունեություն, ներառյալ ջրամբարի շահագործման անձնակազմի կառավարումը:	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	<p>1) Ապահովել բոլոր աշխատողների համար պայմանագրեր, որոնցում նշված կլինեն աշխատավարձերը, դերերը և աշխատանքի տևողությունը,</p> <p>2) Կիրառել կարգավորված աշխատանքային ժամեր՝ համարժեք ընդմիջումներով և</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Համապատասխանություն կիրառելի ազգային օրենսդրության, ՎՁԵԲ-ի ԻՊԶ չափանիշների և ՄԼԳ պահանջների հետ, որոնք վերաբերում են աշխատուժին և	ՄԼԻ - Օպերատոր կամ սպասարկող կապալառու: Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ): Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>հանգստի ժամանակահատվածներով,</p> <p>3) Ստեղծել թափանցիկ բողոքարկման մեխանիզմներ բոլոր աշխատակիցների համար,</p> <p>4) Խթանել գենդերային հավասարությունը և հաշմանդամություն ունեցող անձանց ներառականությունը հավաքագրման, վերապատրաստման և առաջխաղացման գործընթացներում,</p> <p>5) Կազմակերպել գործառնական ընթացակարգերի, անվտանգության և հմտությունների զարգացման վերաբերյալ կանոնավոր վերապատրաստումներ:</p>		աշխատանքային պայմաններին:	
Աշխատողների և ազդեցության տակ գտնվող բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխգործակցություն	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	<p>1) Ծրագրի ավարտից հետո մշտադիտարկման ենթարկել ոռոգման ենթակառուցվածքներին հասանելիությունը,</p> <p>2) Ծրագրի շահագործման ընթացքում պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, ներառյալ ԳԲՈ դեպքերը:</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Արդյունավետ բողոքարկման մեխանիզմը, ներառյալ ԳԲՈ-ի հետ կապված դեպքերի հասցեագրման դրույթները, ներդրված են և կիրառվում են:	ՄԱԻ - Օպերատոր և ԶՕԸ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ):
Արթիկի ջրամբարի շահագործում	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	<p>Շահագործման փուլի աշխատողներ</p> <p>1) Կատարել դարպասների, փականների և պոմպերի կանխարգելիչ սպասարկում և ապահովել, որ անձնակազմը</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Իրականացվել է պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատում: Բոլոր անհրաժեշտ նախագծուղացման	ԻԱՇ - Օպերատոր ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ)

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>վերապատրաստված լինի արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու համար,</p> <p>2) Պաշտպանել աշխատողներին՝ կիրառելով անհատական պաշտպանության միջոցների օգտագործումը, սահմանափակ տարածքներ մուտք գործելու կանոնակարգերը և էլեկտրական և մեխանիկական վտանգների գծով անվտանգության վերաբերյալ վերապատրաստումները,</p> <p>3) Մշակել և իրականացնել ԱԻՊԱՀԾ, ներառյալ վաղ նախագգուշացման համակարգեր, տարհանման երթուղիներ և պարբերական վարժանքներ տեղական իշխանությունների և համայնքների հետ (ինչպես անձնակազմի, այնպես էլ տեղի բնակիչների համար):</p> <p>Ստորին բնակավայրերի բնակիչներ</p> <p>4) Բարելավել համայնքի անվտանգությունը՝ ցանկապատերի, ցուցանակների և խորտակման ռիսկերի վերաբերյալ իրազեկման ծրագրերի միջոցով,</p> <p>5) Համագործակցել տեղական համայնքների հետ և ապահովել</p>		համակարգերն ու սարքավորումները տեղադրված են և սպասարկվում են:	

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արթիկի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		բողոքարկման մեխանիզմներ՝ մտահոգությունները լուծելու համար:			
Արթիկի ջրամբարի շահագործում	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	Ջրամբարի առկայությունը կարող է դրական սիներգետիկ ազդեցություններ առաջացնել՝ բարձրացնելով տարածքի գրավչությունը և հնարավոր է՝ մեծացնելով այցելուների հետաքրքրությունը պատմական հուշարձանների նկատմամբ:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Համապատասխան անձնակազմը պատշաճ կերպով վերապատրաստված է և տեղյակ է ՄԺ-ի դրույթներին և պահանջներին:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն (օրինակ՝ մշակութային ՀԿ): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Ազդակիր բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսերի, արարողությունների, տոնակատարությունների և մշակութային ժառանգության արժեքների խթանում, Արթիկ համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացում	Ազդեցություն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Համագործակցել տեղական մշակութային ՀԿ-ների, զբոսաշրջային կազմակերպությունների, Արթիկ համայնքի և Նոր Կյանք բնակավայրի ղեկավարների, Ղափամա փառատոնի կազմակերպիչների և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ՝ Ղափամա փառատոնը որպես կրկնվող մշակութային միջոցառում խթանելու և ինստիտուցիոնալացնելու հնարավորությունները ուսումնասիրելու համար:	5,000 EUR	Կազմակերպվում և իրականացվում են Արթիկ համայնքի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքները խթանող միջոցառումներ:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն (օրինակ՝ մշակութային ՀԿ): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ/ԾԻԳ), ՎՁԵԲ: